

Alle kolmevuotiaiden lasten päivähoidon aloitus Paavolan päiväkodissa

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala
Sosionomi
Sosiaalipedagoginen varhais- ja
nuorisokasvatuksen ja perhetyön
polku
Opinnäytetyö
1.11.2017
Viivi-Maria Leskinen,
Jasmin Nissilä &
Ella Väärälä

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

LESKINEN VIIVI-MARIA
NISSILÄ JASMIN
VÄRRÄLÄ ELLA

Alle kolmevuotiaiden
lasten päivähoidon
aloitus Paavolan
päiväkodissa

Sosiaalipedagogisen varhais- ja nuorisokasvatuksen ja perhetyön
opinnäytetyö, 52 sivua, 24 liitesivua

Syksy 2017

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä tutkimme alle kolmevuotiaiden lasten päivähoiton aloitusta Paavolan päiväkodissa, Lahdessa. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää työntekijöiden ja perheiden näkemyksiä siitä, kuinka he kokivat päivähoiton sen hetkiset aloituskäytänteet ja millaiseksi he toivoisivat niiden kehittyvän. Tämän pohjalta tavoitteenamme oli luoda opas päivähoiton aloituksen tueksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli oppaan myötä luoda perusta yhtenäisempien aloituskäytänteiden muodostumiselle. Lisäksi työn kautta toimme esiin, kuinka lasta ja perhettä voidaan tukea muutoksessa sekä kuinka lapsi saattaa reagoida uuteen elämäntilanteeseen.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyö tutkimuksen aineiston kerääminen toteutettiin kyselylomakkeilla, joihin vastasivat päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten ryhmien työntekijät sekä kyseisten ryhmien lasten vanhemmat. Kyselylomakkeiden teemoina olivat päivähoiton aloittaminen, aloituskäytänteet ja niiden kehittäminen. Vastauksia kyselyyn saimme vanhemmilta yhteensä 7 ja työntekijöiltä 13. Aineistot analysoitiin teemoittelua ja sisällönanalyysiä käyttäen.

Tulosten perusteella voitiin todeta, että aloituskäytänteisiin oltiin suhteellisen tyytyväisiä. Saatujen tulosten kautta kehittämisehdotuksiksi nousivat aloituskäytänteiden sisältöihin liittyvät tekijät. Perheiden ja työntekijöiden vastauksista ilmeni muun muassa tarve pidemmälle tutustumisjaksolle. Molemmat osapuolet painottivat avoimen yhteistyön merkitystä erityisesti päivähoiton aloitusvaiheessa. Opinnäytetyön tulokset ovat hyödynnettävissä toimeksiantajan kehittäessä aloituskäytänteitä.

Asiasanat: päivähoiton aloitus, päivähoiton aloituskäytänteet, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, kiintymyssuhde, opas

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

LESKINEN VIIVI-MARIA
NISSILÄ JASMIN
VÄRRÄLÄ ELLA

The beginning of daycare in
groups of under three-year-old
children in Paavola daycare

Bachelor's Thesis in Social Pedagogy for work with children, young people
and families, 52 pages, 24 pages of appendices

Autumn 2017

ABSTRACT

This thesis studies the beginning of the daycare in groups of under three-year-old children in Paavola daycare, in Lahti. The aim of this study was to find out the opinions and experiences of the educators and the parents on how they feel about the daycare's current initiation practices and how they would like to evolve them. In addition, we are creating an upgradable written guidebook to support the educators and parents at the beginning of the daycare. The objective of this thesis was to create more unified procedure for the daycare's initiation practices based on the experiences of the educators and parents. In addition, it was considered how to support the child and the family at the upcoming change and how the child may react to a new life situation.

This thesis is a qualitative study. The data of the study was collected with a questionnaire. The questionnaire was meant for the families and educators. The subjects of the questionnaires were the beginning of the daycare, initiation practices and how to improve them. The data, consisting of seven answers from the families and thirteen answers from the educators, were analyzed thematically and by using content analysis.

Based on the answers of the study it seems that everyone was quite satisfied with the initiation practices. Development ideas raised by the study were related to the contents of the initiation practices, for example longer excursions. Both of the parties emphasized the significance of the open collaboration, particularly at the beginning of the daycare. The results of this thesis can be used when the daycare is improving their initiation practices.

Keywords: beginning of the daycare, initiation practices, educational partnership, attachment, guidebook

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN PERUSTEET JA TOTEUTUS	6
2.1	Tausta	6
2.2	Tavoite ja tarkoitus	6
2.3	Toimeksiantaja	7
3	PÄIVÄHOIDON ALOITUS	8
3.1	Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö	8
3.2	Alle kolmevuotiaan lapsen päivähoiton aloitus	9
3.3	Perheen tukeminen päivähoiton aloituksessa	11
3.4	Lapsen reagoiminen muutokseen	14
4	KIINTYMYSSUHDE	16
4.1	Kiintymyssuhdeteoria	16
4.2	Kiintymyssuhteen muodostuminen	17
4.3	Kiintymyssuhteen merkitys päivähoiton aloituksessa	18
4.4	Päivähoito lapsen ja vanhemman välisen kiintymyssuhteen tukijana	20
5	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO	21
5.1	Laadullinen tutkimus	21
5.2	Tutkimuskysymykset	21
5.3	Aineiston keruu	22
5.4	Aineiston analysointi	24
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	28
6.1	Tutustumiskäynti ja tutustumisjakso päivähoiton aloituksen yhteydessä	28
6.2	Omahoitajuusmenetelmä	30
6.3	Yhteistyön muodostumista tukevat tekijät	32
6.4	Lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen	33
6.5	Kehittämisehdotukset	34
7	TULOSTEN TARKASTELUA	35
7.1	Johtopäätökset	35
7.2	Tutkimuksen ja tuotoksen hyödynnettävyys toimeksiantajalle	39

8	PIENTEN POLKU PAAVOLAN PÄIVÄKOTIIN	41
8.1	Opas	41
8.2	Oppaan tavoite ja tarkoitus	41
8.3	Oppaan ja muistilistan rakentuminen	42
8.4	Toteutumisen arviointi	44
9	POHDINTA	46
9.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	46
9.2	Ammatillinen kasvu	47
	LÄHTEET	50
	LIITTEET	53

1 JOHDANTO

Päivähoidon aloitus on lapselle merkityksellinen vaihe elämässä. Jotta aloituksesta tulisi lapselle mahdollisimman mukava kokemus, on vanhempien ja työntekijöiden vastuulla luoda sellaiset puitteet, joissa lapsen on turvallista liittyä osaksi uutta kasvuympäristöä. Tämä edellyttää riittävää perheiden ohjausta päiväkodin arjen käytänteisiin sekä luottamuksellisen suhteen syntymistä perheiden ja työntekijöiden välille.

Opinnäytetyö toteutettiin toukokuun ja marraskuun 2017 välisenä aikana. Tämä opinnäytetyö käsittelee Paavolan päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten päivähoitoryhmien aloituskäytänteitä. Työn toimeksiantaja on Lahdessa sijaitseva Paavolan päiväkotikoti. Opinnäytetyön aihe nousi päiväkodin tarpeesta yhtenäistää ja kehittää hoidon aloituskäytänteitä alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä. Aloituskäytänteet ryhmissä olivat osin hajanaisia, minkä vuoksi päiväkotikoti toivoi käyttöönsä johdonmukaista aloituskäytännekokonaisuutta.

Varhaiskasvatustilain mukaan vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatustilain 36/1973 7b§.) Opinnäytetyömme kautta olemme pyrkineet antamaan perheille mahdollisuuden tuoda äänensä kuuluviin uusien aloituskäytänteiden rakentuksessa. Tämän lisäksi olemme työssämme ottaneet huomioon myös alle kolmevuotiaiden ryhmissä työskentelevien työntekijöiden mielipiteet ja kehittämisideat.

Lahden varhaiskasvatustilain suunnitelmassa korostuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyötä tukevat luottamuksellinen ja tasa-arvoinen suhde sekä keskinäinen kunnioitus kasvattajien välillä. Yhteistyön kautta vanhemmat otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin, mikä vahvistaa vanhempien osallisuutta. (Lahden kaupungin varhaiskasvatustilain suunnitelma 2017, 18, 22.)

2 OPINNÄYTETYÖN PERUSTEET JA TOTEUTUS

2.1 Tausta

Opinnäytetyönämme teemme Paavolan päiväkodin alle kolmevuotiaiden ryhmiin yhtenäisen linjauksen päivähoidon aloituksen tueksi. Työstämme syntyvä tuotos on tarkoitettu päiväkodin työntekijöiden ja perheiden tueksi päivähoidon aloitusvaiheeseen. Opinnäytetyömme pohjalta syntyvä tuotos on kirjallinen opas (LIITE 11), jossa kuvaamme muun muassa aloituksen yleisiä käytänteitä, aloituksen kannalta huomioon otettavia asioita sekä Paavolan päiväkodin yleisiä toimintatapoja. Oppaassa tuomme esiin, kuinka lasta ja perhettä voidaan tukea muutoksessa ja kuinka lapsi saattaa reagoida uuteen elämäntilanteeseen. Aihe valikoitui opinnäytetyöksemme päiväkodin tarpeesta yhtenäistää ja kehittää hoidon aloituskäytänteitä alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä. Opinnäytetyön kyselyiden kautta kuulemme perheiden ja työntekijöiden toiveita ja näkemyksiä päivähoidon aloituskäytänteistä. Oppaan myötä pyrimme luomaan heidän tarpeitaan sekä toiveitaan tukevan kokonaisuuden, joka mahdollistaa lapselle pehmeän päivähoidon aloituksen.

2.2 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää työntekijöiden ja perheiden näkemyksiä siitä, kuinka he kokevat päivähoidon tämän hetkiset aloituskäytänteet ja millaiseksi he toivoisivat niiden kehittyvän. Tämän pohjalta tavoitteenamme on luoda opas päivähoidon aloituksen tueksi. Pyrimme luomaan työntekijöiden ja perheiden kokemusten pohjalta molempien tarpeita vastaavan, yhtenäisemmän toimintamallin Paavolan päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten päivähoitoryhmien aloituskäytänteisiin.

Opinnäytetyön tarkoituksena on oppaan myötä luoda perusta yhtenäisempien aloituskäytänteiden muodostumiselle. Tämän kautta mahdollistetaan tasavertainen ja yhdenmukainen perheiden kohtaaminen

työntekijöiden aloitteesta. Käytänteiden avulla pyritään edesauttamaan kasvattajien välisen yhteistyön muodostumista.

2.3 Toimeksiantaja

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Paavolan päiväkoti Lahdesta. Paavolan päiväkoti on rakennettu vuonna 1963 Lahden keskustan alueelle, Paavolan kaupunginosaan. Paavolan päiväkoti kuuluu sijainniltaan Lahden itäiseen alueeseen. Paavola oli alun perin 54-paikkainen päiväkoti. Paavolan päiväkotiä on laajennettu ja remontoitu vuosien myötä. Tänä päivänä laajennuksien ja saneerausten jälkeen Paavola on noin 140-paikkainen päiväkoti, jossa on seitsemän hoitoryhmää, joista kaksi on alle kolmevuotiaiden ryhmiä. Toinen alle kolmevuotiaiden ryhmistä on vuorohoitoryhmä. Paavolan päiväkoti on laajennusten myötä yksi Lahden suurimmista päiväkodeista. Laajennuksien ja saneerausten myötä päiväkodin hoitoryhmät ovat kokeneet paljon muutoksia. Yksi merkittävimmistä muutoksista on, ettei vuoropäivähoito tarjoa yöhoitoa, vaan toiminta muutettiin vuororyhmien osalta ilta- ja viikonloppuhoitoa tarjoaviksi ryhmiksi vuonna 2015. (Paavolan päiväkoti 2016.)

3 PÄIVÄHOIDON ALOITUS

3.1 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Varhaiskasvatuslain (36/1973, 2 a §) mukaan varhaiskasvatuksen tehtävänä on toimia yhdessä lapsen sekä vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016, 32-33) korostavat yhteistyön merkitystä lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan yhteistyön tavoitteena on, että työntekijät ja huoltajat sitoutuvat yhteistyössä edistämään lapsen turvallista kasvua, kehitystä ja oppimista. Yhteistyön perustana on tasa-arvoinen vuorovaikutus ja osapuolten välinen keskinäinen kunnioitus. Varhaiskasvatuksen järjestäjillä on vastuu yhteistyön rakentumisesta ja suunnitelmallisuudesta. Jotta vuorovaikutteinen yhteistyö saadaan muodostettua, tulee henkilökunnan toimia aloitteellisesti ja aktiivisesti.

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on erilaisia tehtäviä sekä muotoja. Yhteistyöhön kuuluu perheiden moninaisuuden ja lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä tukeminen. Kasvattajien arkisena yhteistyön muotona nähdään lasten päivittäisten kuulumisten vaihto. Kannustavan palautteen antaminen, havaintojen jakaminen ja yleinen keskustelu hoitopäivästä luovat pohjaa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. Yhteistyön tärkeänä osana on huoltajien ja työntekijöiden yhteinen tapaaminen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista varten. Lisäksi huoltajilla on oltava mahdollisuus osallistua päivähoidon toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

Yhteistyö on erittäin tärkeää siirtymävaiheissa ja erityisesti silloin, kun lapsi on vasta aloittamassa päivähoitoa. Luottamuksellisen ja avoimen suhteen merkitys korostuu tilanteissa, joissa työntekijällä on noussut huoli lapsen kasvusta ja kehityksestä. Luottamuksellinen ja avoin ilmapiiri mahdollistavat yhteistyön sujuvuuden myös vaikeissa tilanteissa, kuten suunnitellessa ja toteuttaessa lapsen kehityksen ja oppimisen tukea. Huoltajien aktiivisuus ja keskinäinen yhteistyö voivat vahvistaa päiväkodin yhteisöllisyyttä ja tukea samalla kasvattajien työtä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

3.2 Alle kolmevuotiaan lapsen päivähoiton aloitus

Lapsen hyvinvointia, kasvua, kehitystä ja oppimista edistävät sekä ohjaavat yhteiskunnan tasolla varhaiskasvatustilanne (36/1973) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016), jotka muodostavat eheän kokonaisuuden lapsen kasvupolun tueksi. Päivähoiton aloitus, eli lapsen siirtyminen kotoa päivähoitoon on koko perheelle merkittävä elämänmuutos. Tällaisiin muutoksiin valmistautuminen vaatii Karikosken (2008) mukaan suunnitelmallisuutta ja hyvää yhteistyötä vanhempien kanssa. Siirtymävaiheiden yhtenäisten käytänteiden suunnittelua edellytetään myös uudessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Vanhempia osallistava suunnittelu nähdään lapsen sopeutumista edistävänä tekijänä päivähoiton aloitusvaiheessa, jossa lapsi tuo uuteen kasvuympäristöön aiemmin hankitun kokemusmaailmansa. Alle kolmevuotiaan lapsen kokemusmaailman rakentumiselle merkittävimpiä tekijöitä ovat varhaisvuosien vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet, jotka toimivat sopeutumisen tukena siirtymätilanteissa. Onnistunut siirtymä tukee seuraavien siirtymävaiheiden lisäksi vanhempien ja työntekijöiden välisen kunnioittavan ja vastavuoroisen suhteen rakentumista. (Karikoski & Tiilikka 2017, 78-79.)

Perheen yhteinen prosessi alkaa päivähoitopaikan hakemisella. Usein päivähoitopaikan valintaan vaikuttavat sekä perheen omat että muiden vanhempien kokemukset päivähoitopaikasta ja henkilökunnasta sekä

päivähoitopaikan sijainti. Myös sosiaalisen median kautta tulleet kokemukset vaikuttavat nykypäivänä keskeisesti valintaprosessiin. Perheen ymmärrys siirtymän merkityksellisyydestä korostuu Pyhältön, Karilan ja Lipposen (2013, 54) mukaan aloitusvaiheen aktiivisessa suunnittelussa. Yhteistyössä rakennettu siirtymä on havaittu keskeiseksi tekijäksi prosessin alussa. Yhteistyössä luoduilla menetelmillä pyritään tukemaan lapsen kehitystä pedagogisin keinoin ja takaamaan turvallinen, kiintymyssuhteet huomioon ottava siirtymä. Karikosken ja Tiilikan (2017, 81-82) mukaan riittävä kiintymyssuhde turvaa lapsen ehyen kasvun ja kehityksen. Useiden kehityspsykologisten teorioiden valossa päivähoidon tehtävänä nähdäänkin lapsen ensisijaisten kiintymyssuhteiden vahvistaminen ja ylläpitäminen päivän aikana.

Kun päiväkotia ja päivähoitoryhmä saavat tiedon aloittavasta lapsesta otetaan perheeseen yhteyttä ja sovitaan aloituskäytänteistä (Salminen & Tynnenen 2013, 41). Päivähoidon aloituksen vaiheiden tueksi on kehitetty erilaisia pedagogisia työtapoja, joita ovat muun muassa aloituskeskustelu, tutustumiskäynti, tutustumisjakso sekä omahoitajuusmenetelmä (Karikoski & Tiilikka 2017, 80).

Joissakin päivähoitopaikoissa on olemassa käytänte, jossa työntekijä vieraillee tutustumiskäynnillä perheen kotona. Ajatuksena on, että lapsi saa mahdollisuuden tutustua tulevaan opettajaansa tai hoitajaansa omassa kodissaan, tutussa ympäristössä. Tämän lisäksi suunnitellaan päiväkodissa toteutettavan tutustumisjakson ajankohta ja sisältö yhdessä perheen kanssa. Salmisen ja Tynnisen (2013, 41) mukaan lapsen koti on luontevin paikka ensimmäiselle tapaamiselle. Koti on lapsen kuin vanhemmankin tarpeita palveleva ja turvallinen paikka ilmaista odotuksia sekä toiveita päivähoidon suhteen. Avoin keskustelu jo ensimmäisellä tapaamisella edesauttaa luottamuksellisen suhteen rakentumista. Kuitenkin tapaaminen on mahdollista järjestää perheen toiveen mukaan myös päiväkodissa tai muussa paikassa. Karikosken ja Tiilikan (2017, 81) mukaan tutustuminen on mahdollista aloittaa myös vanhemman päiväkotivierailulla, jossa vanhempi ja työntekijä voivat keskustella

päivähoidon aloitukseen liittyvistä kysymyksistä, huolista, tunteista ja odotuksista.

Ennen päivähoidon aloitusta suositellaan pienten lasten kohdalla pitkää tutustumisjaksoa, sillä se voi helpottaa erotilannetta (Salminen & Tynninen 2013, 31). Tuliharju (2004) on todennut tutustumisjakson riittäväksi pituudeksi noin kaksi viikkoa. Tässä ajassa turvallinen suhde uuteen aikuiseen on mahdollista syntyä. Tutustumisvaiheessa olennaista on vanhempien mukanaolo. Se mahdollistaa kasvattajien välille luottamuksen rakentumisen, joka heijastuu myös lapselle. (Karikoski & Tiilikka 2017, 82.) Lisäksi tutustumisjakso antaa työntekijälle paremmat edellytykset lapsen tunteiden tulkitsemisen oppimiseen ja sitä kautta lapsen eroahdistuksen ja stressin helpottamiseen sekä kiintymyssuhteiden ylläpitämiseen (Lund 2010, Karikosken & Tiilikan 2017, 82-83 mukaan).

Joissakin päivähoitopaikoissa on olemassa omahoitajuuskäytänne. Omahoitajuudella tarkoitetaan ensisijaisessa kasvatusvastuussa olevaa lastentarhanopettajan tai päivähoitajan tehtävässä toimivaa henkilöä, joka työskentelee lapsen tutustumisvaiheesta lähtien yhteistyössä perheen kanssa ja vastaa kyseisen lapsen asioista. Karikosken ja Tiilikan (2017, 81) mukaan työtavalla pyritään siihen, että työntekijä toimisi sekä perheen tutustumisvaiheen, että lapsen päivittäisten toimintojen aikana perheen rinnalla. Lapselle nähdään aluksi helpompana kiinnittyä yhteen aikuiseen, johon voi luottaa ja turvautua. Tämän jälkeen omahoitaja auttaa lasta kiinnittymään osaksi pienryhmää sekä myöhemmin suurempaa ryhmää.

3.3 Perheen tukeminen päivähoidon aloituksessa

Vanhempien ja työntekijöiden välisen yhteistyön merkitystä ei voi liiaksi korostaa varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön käsite on laaja. Se sisältää kaiken kasvattajien välisen vuorovaikutuksen ja toiminnan. Tavoitteellisella ja tietoisella yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on kasvattajien yhteinen sitoutuminen ja ymmärrys lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Yhteistyön yhtenä

tehtävänä voidaan nähdä kotikasvatuksen tukeminen. Luottamuksellisuus, tasa-arvoisuus sekä molemminpuolinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Yhteistyön merkitys korostuu päivähoiton aloitusvaiheessa, jolloin avoimelle keskustelulle, arvostavalle kohtaamiselle sekä luottamuksen rakentamiselle tarjoutuu ainutlaatuinen tilaisuus. Lisäksi vanhemmille tulisi tarjota osallisuuden mahdollisuus lapsen päivähoiton suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32-33; Koivunen 2009, 151-156) Seilosen (2007, 69) tutkimuksessa käy ilmi, että vanhemmat arvostavat kasvattajien välistä yhteistyötä. Yhteistyö ilmenee muun muassa lapsen arjen jakamisessa, vanhempien toiveiden huomioimisessa sekä tiedonkulussa. Karikosken ja Tiilikan (2017, 83) mukaan aktiivinen yhteistyö hoidon aloitusvaiheessa on hyvä pohja myös varhaiskasvatuslain (36/1973) asettamille vaatimuksille.

Ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta on vanhemmilla, mutta päivähoitossa kasvatuksesta on vastuussa työntekijä. Kasvatusvastuun jakautuminen vanhempien ja työntekijöiden välillä edellyttää edellä mainittuja vuorovaikutusta tukevia keinoja. Yhteistyön toimivuuden kannalta on tärkeää, että molemmat osapuolet tiedostavat ja tunnistavat omat sekä toistensa roolit. (Koivunen 2009, 151-156.) Päivähoiton työntekijän on tärkeää tukea vanhemman ja lapsen kiintymyssuhteen säilyttämistä, sillä kiintymyssuhteen avulla vanhempi pystyy tukemaan lastaan suuressa muutoksessa paremmin. Tähän liittyen lapsi tarvitsee työntekijästä luotettavan ja pysyvän aikuisen, joka pystyy ylläpitämään lapsessa vanhemman mielikuvan läpi hoitopäivän. (Salminen & Tynninen 2013, 31.)

Vanhemmalla on mahdollisuus määrittää kuinka paljon ja minkälaista tietoa hän antaa lapsestaan ja perheestä varhaiskasvattajalle. Kasvattajan on tärkeää tietää olennaisimmat lapsen kehitykseen liittyvät tiedot, jotka auttavat häntä työssään. Perheen riittävä tunteminen antaa työntekijälle paremman ymmärryksen ja mahdollistaa sitä kautta perheen kokonaisvaltaisen tukemisen arjessa. (Koivunen 2009, 154, 173.)

Useat tutkimustulokset korostavat vanhempien ja työntekijöiden välisen yhteistyön merkitystä lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa. Myös Seilonen (2007, 73) toteaa tutkimuksessa vanhemmuutta tukevana keinona sen, että työntekijä toimii auktoriteetin tai asiantuntijan sijaan kasvatuskumppanina, yhdessä vanhemman kanssa. Lapsen arjen jakaminen ja avoin keskustelu tukevat vanhemmuutta ja luottamuksellisuutta kasvatusyhteistyössä. Brooker (2008, 42) on tutkinut alle kolmevuotiaiden lasten sopeutumista päivähoitoon. Hän korostaa tutkimuksessaan vanhemman ja työntekijän välisen suhteen merkitystä lapsen sopeutumisen kannalta. On olennaista, että työntekijöiden asiantuntijuus ja vanhempien tuntemus lapsesta jaetaan osapuolten välillä. Tällä mahdollistetaan luottamuksen ja kunnioituksen muodostuminen kasvattajien välillä. Salminen & Tynninen (2013, 34-35) näkevät yhteistyön keinona laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Työntekijä pyrkii yhteistyössä vanhemmuuden tukemiseen ja vahvistamiseen, huomioiden vanhempien toiveet ja auttaa heitä kuulluksi tulemisessa. Kasvattajat täydentävät toisiaan, omaa asiantuntijuuttaan, tietotaitoaan ja osaamistaan avoimesti välittäen.

Munter (2001) on todennut päivähoiton aloituksen näyttäytyvän lapsen ja vanhemman sopeutumisena eroihin ja kohtaamisiin. Sopeutumista tukevat toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus, niin vanhempien ja työntekijän kuin lapsen ja työntekijän välillä. Hyvän yhteistyön ansiosta vanhemmat pystyvät turvallisemmin jättämään lapsensa päivähoitoon ja myös lapsi irtautuu luontevammin vanhemmistaan päivän ajaksi. (Rissanen 2014, 6-7.) Keskustelu tulevasta erosta ja ikävästä voi helpottaa lapsen päivähoitoon jäämistä. Pienen lapsen kohdalla, jonka kanssa keskustelu on vielä vähäistä, on pitkä tutustumisjakso tulevaan päivähoitopaikkaan erityisen tärkeä. (Salminen & Tynninen 2011, 31.) Isojärvi ja Kangas (2008) ovat todenneet tutustumisjakson palvelevan koko perhettä eroahdistuksessa. Vanhempien kanssa keskusteleminen ja tunteiden ilmaisemiseen kannustaminen lieventävät huolta. Vanhempien on mahdollista soittaa päiväkotiin, milloin tahansa, kun huoli tai ikävä iskee. (Karikoski & Tiilikka 2017, 84.)

3.4 Lapsen reagoiminen muutokseen

Pienelle lapselle päivähoiton aloittaminen on usein stressaava ja haastava tilanne. Lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen on yksilöllistä ja se näyttäytyy lasten välillä eri tavoin. Myös kotona ja päivähoitossa nähdään eroja reagointiin saman lapsen kohdalla. Tätä uuden tilanteen ja siihen sopeutumisen edessä kutsuttavaa reagointia nimetään eroahdistukseksi. (Kanninen & Sigfrids 2012, 67.) Mäkelän (2006, 18, 39) mukaan jokainen lapsi on erilainen ja reagoi haastaviin tilanteisiin yksilöllisesti. Jotkut lapset ovat alttiimpia stressaantumaan, kun taas toiset sietävät paremmin muutoksia ja epävarmuutta. Vieraaseen ryhmään, kuten suureen päivähoitoryhmään siirtyminen voi alkuun olla lapselle jatkuva stressin lähde.

Myös Kanninen ja Sigfrids (2012, 67-71) korostavat jokaisen lapsen yksilöllistä tapaa reagoida päivähoiton aloitukseen. Joidenkin lasten reaktiot näkyvät selkeästi ulospäin, toiset vetäytyvät, kun taas toiset ovat jo alusta asti reippaasti osallistumassa toimintaan kuin toimintaan. Sopeutumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa lapsen ikä, aiemmat hoitokokemukset ja erot vanhemmista, hoitopäivän pituus, temperamentti, perheen elämäntilanne, vanhempien luottamus henkilökuntaan sekä muut hoidon aloitukseen liittyvät järjestelyt.

Tavallisimpia eroahdistuksen liittyviä reaktioita ovat suru, vetäytyminen sekä kiukku tuonti- ja hakutilanteissa. Lapsi voi myös ripustautua vanhempaan tai päiväkodin työntekijään. Alkuvaiheessa lapsi voi olla itkuinen ja hänellä voi olla syömis- ja nukahtamisvaikeuksia. Lapsi voi purkaa omaa avuttomuuden tunnetta muihin lapsiin esimerkiksi lyömällä tai puremalla heitä. Kotona päivähoiton aloitusvaihe voi näkyä samankaltaisina reaktioina kuin päivähoitossakin. Lapsi voi olla erityisen väsynyt, kiukkuinen tai vetäytynyt. Hän saattaa olla varautunut ja tarkkailla vanhemman läsnäoloa koko ajan. Lapsi voi olla myös itkuinen ja takertuvainen. Syömis- ja nukahtamistilanteet voivat vaikeutua myös kotona. (Kanninen & Sigfrids 2012, 67-71.) Lapsen stressitekijöiden

tunnistaminen ja tiedostaminen antaa työntekijöille ja vanhemmille mahdollisuuden auttaa lasta päivähoiton aloitukseen liittyvän stressin käsittelyssä, niin päivähoidossa kuin kotonakin.

Lapsen hoitoon jättäminen on lapsen lisäksi myös vanhemmalle vaikea tilanne, joka saattaa nostaa pintaan vanhemmassa erilaisia tunteita. Vanhempi voi tuntea syyllisyyttä jättäessään lapsen hoitoon tämän ollessa itkuinen tai harmissaan. Tällaisten tilanteiden seurauksena vanhempi saattaa poistua tilanteesta nopeasti tai päinvastoin jäädä harmittelemaan lapsen surua, mikä puolestaan saattaa lisätä lapsen huolta. (Davids 2010, 37.) Hoitoontuomistilanteessa on oleellista, että vanhempi saattaa lapsen leikkiin, sanoittaa omaa lähtöään ja luovuttaa lapsen työntekijälle niin, ettei lapselta lähdetä salaa. Viestintä tulisi pitää avoimena, jossa lapselle kerrotaan, mihin vanhempi lähtee ja milloin hän palaa hakemaan lasta. Jos lapsi jää harmissaan hoitoon, päiväkodin työntekijä lohduttaa, tarjoaa sylin ja varmistaa lapsen fyysisen turvallisuuden. Vanhemmalle voidaan vilkuttaa yhdessä ikkunasta, jonka jälkeen mietitään yhdessä mieluisaa tekemistä. Pahan paikan tullen voidaan vanhempaan ottaa yhteyttä hoitopäivän aikana. (Kanninen & Sigfrids 2012, 147.)

4 KIINTYMYSSUHDE

4.1 Kiintymyssuhdeteoria

Lapsi kehittyy kolmen ensimmäisen ikävuoden aikana kehityspsykologian näkökulmasta hyvin merkittävästi. Tällöin lapsen kokonaisvaltainen kehitys on nopeampaa kuin se tulee koskaan olemaan. Ensimmäisten ikävuosien aikana lapselle muodostuu käsitys omasta minuudesta ja yksilöllisyydestä. Myös käsitys ihmisten välisestä vuorovaikutuskäyttäytymisestä alkaa muodostua. Lapsi oppii, kuinka ihmiset toimivat keskenään, kuinka mielialoja ja käytöstä hallitaan sekä sen, kuinka toisen mielialoihin ja viesteihin reagoidaan. Tässä vaiheessa on lapsen oppimisen kannalta keskeistä, että lapsi saa vuorovaikutusta lapselle tärkeiltä kasvattajilta. (Keltikangas-Järvinen 2012, 8, 21.)

Kiintymyssuhdeteorian on kehittänyt brittiläinen psykiatri John Bowlby (1907-1990). Bowlby tutki kiintymyssuhteita ja niiden muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä. Vaikka teoria ei ole täysin eheä, niin pidetään sitä silti merkityksellisenä lapsen varhaisia vuorovaikutussuhteita ja niiden merkityksiä tutkittaessa. (Seilonen 2007, 14.) Kiintymysteorialla voidaan selittää ihmisen synnynnäistä tarvetta toiseen ihmiseen ja tämän tarjoamaan tukeen ja turvaan. Kiintymiseen liittyy lapsen biologinen valmius turvautua kiintymyksen kohteeseen silloin, kun lapsi kokee olonsa turvattomaksi. Kun lapsi tuntee olonsa turvalliseksi, hän pystyy kiinnittämään huomiota ympäristöönsä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 28-29.) Lapsen kiinnittymiskäyttäytymisen herättää stressi. Tällaisia stressaavia tilanteita sisältyy päiväkodin päivittäiseen arkeen useita. Lapselle stressiä voivat aiheuttaa muun muassa niinkin tavanomaiset tilanteet kuin pukeutuminen, vessassa käynti ja nukkumaanmeno. Erittäin stressaaviksi tilanteiksi lapsi kokee yksin jäämisen uhan, eron vanhemmista sekä pitkät hoitopäivät. (Kanninen & Sigfrids 2012, 31.)

Kiintymyssuhde on tunnepitoinen side, jonka lapsi luo häntä hoivaavaan henkilöön. Kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsen kehityksen kannalta on

olennaista, että lapselle muodostuu ainakin yksi merkityksellinen kiintymyssuhde. Tavallisesti ensisijainen kiintymyksen kohde on äiti, mutta lapsi voi kiintyä toissijaisesti myös isään ja muihin häntä hoivaaviin henkilöihin. (Rusanen 2011, 315-317.) Kiintymyssuhdetta ei voi pakottaa, vaan lapsi valitsee kiintymyksen kohteen omaehtoisesti.

Kiintymyssuhteeseen liittyy läheisyyden etsiminen ja kontaktin ylläpitäminen kiintymyksen kohteeseen. Lapsi kokee lohtua, turvaa ja onnellisuutta ollessaan kiintymyksen kohteen lähellä ja eron uhka tästä aiheuttaa lapsessa ahdistusta. (Keltikangas-Järvinen 2012, 29.)

4.2 Kiintymyssuhteen muodostuminen

Lapsi on ensimmäisinä ikävuosinaan täysin riippuvainen hänestä huolehtivista vanhemmistaan. Lapsella on synnynnäinen tarve hakea hoivaa ja koska sanallinen ilmaisu ei vielä onnistu, käyttää hän muita ilmaisun keinoja saadakseen haluamansa. Vanhemmat ymmärtävät usein luonnostaan lapsen viestejä ja vastaavat niihin suojelemalla lasta, vastaamalla tämän tarpeisiin sekä aktivoimalla ja rauhoittamalla lasta.

Kiintymyssuhde muodostuu ensimmäisen ikävuoden loppuun mennessä ja siihen vaikuttaa niin vanhemman tarjoama hoiva, kun lapsen oma aktiivinen läheisyyden hakeminen ja ylläpitäminen hoitajaansa. Suhteen muodostumiseen vaaditaan vanhemman riittävää läsnäoloa. Pysyvä tuttu aikuinen rakentaa päivittäisten rutiinien kautta jatkuvuuden tunteen eli tunteen perusturvallisuudesta. Kiintymyssuhteen muodostumiseen vaaditaan vanhemman läsnäolon lisäksi riittävästi varhaisia vuorovaikutuskokemuksia. Lapsella on kyky kiinnittyä useampaankin hoivaajaan, mikäli nämä ovat riittävästi tämän elämässä läsnä. (Salo 2006, 45-46.)

Ensimmäiset kiintymyssuhteet lapsi muodostaa kuitenkin useimmiten omaan äitiin ja isään. Silvénin ja Kouvon (2010, 71) mukaan kiintymyssuhteen syntyyn vaikuttavat kokemukset, joita lapsi saa vuorovaikutuksessa läheisten ihmisten kanssa. Eri henkilöiden välille

muodostuneet kiintymyssuhteet voivat erota toisistaan, niinpä myös äidin ja lapsen sekä isän ja lapsen väliset suhteet voivat olla erilaiset.

Kiintymyssuhteen kehitykseen liittyy olennaisesti objektipysyvyyden saavuttaminen. Objektipysyvyydellä tarkoitetaan lapsen kykyä tiedostaa ja pitää objekti mielessä, vaikka se ei olisikaan lapsen näköpiirissä. Lapsi oppii etsimään piilotettua esinettä sekä kaipaamaan poissaolevaa kiintymyksenkohdettaan. Tämä on keskeinen taito kiintymyssuhteen kannalta, sillä lapsi ymmärtää, että tärkeä ihminen on yhä olemassa, vaikka hän ei olisikaan paikalla. Lisäksi lapsi kykenee muodostamaan poissaolevasta ihmisestä mielikuvan, johon turvautua silloin, kun tämä ihminen ei ole paikalla. Lapsi voi pyrkiä vahvistamaan mielikuvaa kyselemällä päiväkodin henkilökunnalta, missä vanhempi on ja milloin hän tulee takaisin. Myös vanhemmasta muistuttavat esineet toimivat mielikuvaa vahvistavina tekijöinä. Mielikuvan tukeminen voi myös herkistää lapsen itkuun ja joskus tukemisen keinot jätetäänkin tämän vuoksi käyttämättä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 32-34.)

4.3 Kiintymyssuhteen merkitys päivähoiton aloituksessa

Lapsen kiintymyssuhde muodostuu sen pohjalta, kuinka hänen tarpeisiin ja hätään on vastattu. Erilaisia kiintymystyyppöjä on neljä; turvallisesti kiintynyt, turvattomasti kiintynyt, vastustavasti kiintynyt ja jäsentymättömästi kiintynyt. Turvallisesti kiintynyt lapsi on kiinnostunut ympäristöstään ja tahtoo jakaa uudet kokemukset yhdessä muiden kanssa. Lapsi ilmaisee tunteensa ja tarpeensa avoimesti, sillä hän kokee, että aikuinen on vastannut niihin tarpeenmukaisesti. (Silvén & Kouvo 2010, 75.) Turvallisesti kiintynyt lapsi uskaltaa toimia koko ajan itsenäisemmin ympäristössään, sillä hänellä on turvallinen olo ja hän luottaa siihen, että apu on lähellä ja saatavilla tarvittaessa (Salo 2006, 61). Välttelevästi kiintyneellä lapsella on tarve luottaa itseensä, sillä hänen kokemansa läheisyys on ollut puutteellista. Vanhemmat ovat voineet odottaa, että lapsi selviytyy omin avuin, joten lapsi on oppinut toimimaan odotusten mukaan silloin, kun epävarmuuden, ahdistuksen tai pelon

tunteet heräävät. Vastustavasti kiintyneen lapsen käytös on riippuvaa, sillä vanhempi on ollut epäjohdonmukaisesti saatavilla. Lapsi ei ole kiinnostunut tutkimaan vierasta ympäristöä vaan hän hätääntyy ja kokee kasvavaa epävarmuutta, johon edes vanhemman läsnäolo ei täysin auta. Jäsentymätön kiintymystyyppi näkyy lapsessa pelokkaana, outona ja erittäin ristiriitaisena käytöksenä vierastilanteissa. Lapsi voi esimerkiksi aluksi hakeutua vanhemman läheisyyteen, jonka jälkeen hän alkaakin välttelemään läheisyyttä ja jähmettyä. (Silvén & Kouvo 2010, 75-78.)

Ymmärrys kiintymyksestä ja lapsen ja vanhemman väliseen eroon liittyvistä ongelmista on johtanut siihen, että pienten lasten sopeutumista edistäviin järjestelyihin on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Lapselle halutaan mahdollistaa uuteen ympäristöön tutustuminen ja turvallisen suhteen luominen työntekijöihin, samalla kun he vähitellen totuttelevat vanhemman lähtöön ja väliaikaiseen poissaoloon. Tutkimusten mukaan useimmat lapset sopeutuvat uuteen päiväkotiin muutamassa viikossa, vaikka ensimmäiset hoitopäivät ilman vanhempia olisivat lapselle ahdistavia. (Dalli 1999, 2000, Brookerin 2008, 35 mukaan.)

Seilosen (2007, 17) mukaan kiintymyssuhteen tärkeys painottuu, kun lapsi aloittaa päivähoidon. Jos lapsella on turvallinen kiintymyssuhde vanhempiin, on hänen helpompi kiintyä myös muihin häntä hoivaaviin aikuisiin. Myös Silvénin ja Kouvon (2010, 84) mukaan lapsen muodostama turvallinen suhde vanhempiin vaikuttaa siihen, kuinka lapsi sopeutuu kodin ulkopuoliseen hoitoon. Päiväkodissa lapsen sosiaalinen verkosto laajenee ja hän kiintyy uusiin ihmisiin. Uudet kiintymyksenkohteen eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että kiintymys omaan vanhempaan katoaisi tai muuttaisi merkitystään. Rusasen (2011, 317) mukaan lapsi muodostaa päiväkodissa uusia, toissijaisia kiintymyssuhteita päiväkodin työntekijöihin. Päiväkodissa olisikin erityisen tärkeää tukea sitä, että lapsi saisi mahdollisuuden luoda erityisen tunnepitoisen suhteen ainakin yhteen päiväkodin työntekijään. Tällöin lapsi saa kokemuksen tutun ja turvallisen aikuisen läsnäolosta myös päiväkodissa.

4.4 Päivähoito lapsen ja vanhemman välisen kiintymyssuhteen tukijana

Päivähoitopaikassa on tärkeää ottaa huomioon lapsen varhaiset kiintymyssuhteet, ja pyrkiä järjestämään hoito siten, että se tukisi näitä suhteita. Sopeutumista voidaan helpottaa tutustumalla uuteen päiväkotiin vähitellen. Aluksi voidaan käydä päiväkodin pihalla leikkimässä päiväkodin ollessa kiinni ja pikkuhiljaa siirtyä leikkimään pihalle silloin, kun päiväkoti on auki ja pihalla on muitakin lapsia ja aikuisia. Päiväkodin arkeen tutustutaan siis pienin askelin ensin vanhemman kanssa ja lopuksi yksin. Lapsen ja vanhempien suhdetta voidaan tukea esimerkiksi vanhempien valokuvien avulla. Lapsen ikävästä voidaan puhua avoimesti ja ikävää voidaan myös sanoittaa lapselle. Lapsen ja päiväkodin työntekijän suhteen kehittymiseen vaaditaan aikaa ja mahdollisuutta yksilölliseen vuorovaikutukseen, jolloin työntekijä pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin. Myös päiväkodissa pätee samat periaatteet kuin kiintymyssuhteen kehittämisessä yleensä. Pysyvät ja tutut työntekijät, jotka vastaavat lapsen tarpeisiin mahdollistavat lapselle turvallisen suhteen myös päiväkodissa. (Silvén & Kouvo 2010, 85-86.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO

5.1 Laadullinen tutkimus

Hyödynnämme opinnäytetyössämme laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen metodia. Laadullinen tutkimus voidaan toteuttaa muun muassa haastattelun, kyselyn, havainnoinnin tai erilaisten dokumentteihin perustuvien tietojen pohjalta (Tuomi & Sarajärvi 2013, 71). Laadullisen tutkimuksen tyypillisiä ominaisuuksia ovat, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja ihmisiä suositaan tiedon keruun välineinä. Myös kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164). Työmme aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kyselylomakkeet (LIITE 6 & 8). Kyselylomake on toimiva keino selvittää ihmisten ajatuksia ja toiminnan taustoja. Laadullinen tutkimus perustuu käytännön kokemuksiin, havaintoihin ja kertomuksiin. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ilmiön ymmärtäminen. (Hirsjärvi ym. 2013, 161; Tuomi & Sarajärvi 2013, 72.) Salosen (2013, 13, 19) mukaan tutkimuksen peruspiirteitä ovat muun muassa teoriaperustaisuus sekä tiedon ja hyödyn tuottaminen. Tavallisesti tuloksena syntyy jotain konkreettista, kuten malli, opas, esite tai kansio. Opinnäytetyömme perustana on teoriapohja. Kyselyiden avulla pyrimme tuottamaan uutta tietoa, josta olisi jatkossa hyötyä Paavolan päiväkodin työntekijöille, että asiakasperheille. Konkreettisena tuotoksena työstämme syntyy opas päivähoiton aloituksen tueksi. Pyrimme kyselyiden pohjalta ja teorian kautta tuomaan esiin aloituskäytänteisiin kohdistuneita kehittämissuhteita. Hirsjärven ym. (2013, 224) mukaan laadullista aineistoa voidaan käsitellä erilaisin analyysimenetelmin. Opinnäytetyössämme hyödynsimme sisällönerittelyä ja teemoittelua.

5.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Paavolan päiväkodin työntekijöiden ja asiakasperheiden kokemuksia päivähoiton aloituskäytänteistä. Selvitämme työssä, millaiseksi työntekijät ja perheet

kokevat tämän hetkiset aloituskäytänteet ja kuinka he haluaisivat kehittää käytänteitä. Yhteistyön näkökulmasta tarkoituksena on yhtenäistää päiväkodin aloituskäytänteitä alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä ja sitä kautta vahvistaa kasvattajien välisen yhteistyön muodostumista. Työskentelystä syntyvän oppaan myötä käytänteiden yhtenäistyminen mahdollistuu. Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiksi muodostuivat: Millaiseksi vanhemmat ja työntekijät kokevat hyvän päivähoidon aloituksen? Ja kuinka päivähoidon aloitusta voitaisiin kehittää Paavolan päiväkodissa?

5.3 Aineiston keruu

Toteutimme opinnäytetyön tutkimusosuuden aineistonkeruun syyskuun 2017 aikana. Opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui paperinen kyselylomake. Koska ryhmissä on monikulttuurisia perheitä, käänsimme saatekirjeen ja kyselylomakkeen myös englanniksi (LIITE 3 & 7). Tämän myötä kaikki perheet olivat tasa-arvoisessa asemassa ja kyselyyn vastaaminen mahdollistui kaikille. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruussa olisi suotavaa hyödyntää teemahaastattelua tai ryhmähaastattelua, joiden kautta aineistosta voitaisiin saada laajempi kokonaiskuva (Hirsjärvi ym. 2013, 164). Lomakkeiden lisäksi tarkoituksenamme oli alun perin tehdä työntekijöille teemahaastattelu, mutta aikataulullisista syistä emme onnistuneet sellaista kuitenkaan järjestämään. Tämän vuoksi päädyimme laatimaan työntekijöille vielä täydentävän kyselylomakkeen.

Laadimme kirjalliset kyselylomakkeet teoriapohjaa hyödyntäen. Käsittelemämme teoria perustelee alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidon aloitukseen liittyviä menetelmiä, kuten tutustumisjakson merkitystä, omahoitajuusmenetelmää sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja sen muodostumista. Tämän vuoksi aiheet valikoituivat myös kyselylomakkeiden keskeisiksi teemoiksi. Vaikka tiedostimme, ettei omahoitajuusmenetelmä tai kotikäynnit kuulu Paavolan päiväkodin käytänteisiin, halusimme kuitenkin teorian painotuksesta johtuen haastaa

perheet ja työntekijät pohtimaan käytänteiden merkitystä alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä. Laajan kokonaiskuvan saamiseksi kysymykset valikoituivat useista eri aihepiireistä. Pyrimme pitämään kyselylomakkeet mahdollisimman helppolukuisina ja nopeasti täytettävänä. Laadimme kysymykset tarkkaan ja testasimme niiden toimivuutta ja ymmärrettävyyttä ulkopuolisilla henkilöillä. Jokaisen kysymyksen kohdalla pohdimme, ovatko ne tarkoituksenmukaisia työmme kannalta.

Vanhempien kyselylomakkeessa oli kaksi taustatietoa keräävää kysymystä ja helposti täytettävä neliportainen Likert-asteikko. Asteikkomme rakentui neljästä vastausvaihtoehdosta, jotka olivat 1) täysin samaa mieltä, 2) jokseenkin samaa mieltä, 3) jokseenkin eri mieltä ja 4) täysin eri mieltä. Päädyimme neliportaiseen asteikkoon, sillä halusimme rajata vaihtoehdon "en osaa sanoa" pois asteikostamme. Tätä kautta toivoimme saavamme vastaajilta monipuoliset ja työmme kannalta hyödynnettävät vastaukset. Hirsjärven ym. (2013, 200) mukaan taustoihin perustuvassa kysymystyypissä osoitetaan väittämiä, ja vastaaja valitsee niistä omaa mielipidettään parhaiten kuvaavan väittämän.

Kyselylomakkeen loppuosa koostui avoimista kysymyksistä, joiden kautta vastaaja pystyy ilmaisemaan mielipiteensä omin sanoin. Avoimien kysymysten riskinä on, että vastaaja pitää niihin vastaamista työläänä ja jättää vastaukset työmme kannalta riittämättömiksi. Työntekijöille suunnattu kyselylomake koostui pelkästään avoimista kysymyksistä, joiden alkuperäinen tarkoitus oli herätellä vastaajien ajatuksia teemahaastattelua varten.

Tiedostimme, että paperinen kyselylomake ei välttämättä ole paras mahdollinen tiedonkeruumenetelmä ja vastausprosentti voi jäädä alhaiseksi. Tämän vuoksi kiinnitimme erityistä huomiota kyselylomakkeen rakenteeseen ja kysymysten asetteluun. Koska kohderyhmä on kuitenkin suhteellisen suuri, koimme kyselyn olevan perustelluin tapa kerätä tietoa. Hirsjärven ym. (2013, 195) mukaan kyselytutkimuksen etuna on, että sen avulla voidaan kerätä aineistoa suurelta joukolta sujuvasti. Pyrimme

kyselyn rakenteen ja saatekirjeen (LIITE 6 & 2) avulla motivoimaan kohderyhmää vastaamaan kyselyyn.

Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä mahdollistaa sen, että vastaaja voi valita itselleen sopivimman vastausajan rajoitetun ajan puitteissa. Haasteena kyselyssä on, että vastaaja ei voi esittää epäselvistä kohdista kysymyksiä, jolloin jokin kohta voidaan ymmärtää väärin tai kysymykseen jätetään vastaamatta. Myös vastausten tulkinta voi olla haastavaa, sillä analyysoija muodostaa vastauksista oman käsityksensä, eikä voi kysyä tarkennuksia vastauksista. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2013, 73) toteavat, että kyselyssä ei ole mahdollista oikaista väärinkäsityksiä tai selventää ilmausten sanamuotoa.

Valmiit kyselylomakkeet toimitimme päiväkodille syyskuussa.

Vastausaikaan annoimme seitsemän päivää. Viikko oli mielestämme sopiva aika, sillä uskoimme, että halukkaat vastaavat kyselyyn melko pian lomakkeen saatua. Pidempi vastausaika olisi voinut aiheuttaa vastaamisen siirtämisen, jolloin se olisi voinut unohtua kokonaan. Vastattuja kyselyitä meille palautui aluksi vanhemmilta viisi ja työntekijöiltä kuusi kappaletta. Koska vastausprosentti jäi alhaiseksi, päätimme pidentää vastausaika vielä viikolla. Samalla esitimme työntekijöille toiveen kannustaa vanhempia kyselylomakkeen täyttämiseen, huolimatta vastausajan umpeutumisesta. Pidentetyn vastausajan jälkeen meille palautui vielä kaksi vanhemmille ja kaksi työntekijöille suunnattua kyselyä. Työntekijöille suunnattuun täydentävään kyselyyn annettiin vastausajaksi kymmenen päivää. Täydentäviä kyselylomakkeita palautui kuusi. Kaiken kaikkiaan työntekijöiden vastausprosentti oli 65% ja lopullinen vanhempien vastausprosentti oli 22,4 %.

5.4 Aineiston analysointi

Tutkimusprosessin alkuvaiheella voi olla suuri merkitys sille, kuinka aineistoa tullaan myöhemmin käsittelemään ja tulkitsemaan.

Tutkimusongelmat voivat ohjata menetelmien ja analyysien valitsemista.

Tutkimuksen ydinasioita ovat aineiston analysointi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen. Huolellisesti tehty pohjatyö on analyysivaiheen perusta. Analyysivaiheessa tutkija selvittää, millaisia vastauksia hän saa tutkimuksensa ongelmiin. Välttämättä näin ei aina tapahdu.

Analyysivaiheessa on mahdollista huomata, millä muilla keinoin oltaisiin voitu saavuttaa tutkimuksen kannalta hyödyllisempi lopputulos. (Hirsjärvi ym., 2013, 221.)

Aineiston analysoinnin esityöskentely muodostuu kolmesta vaiheesta. Ensimmäisenä tehtävänä aineiston järjestelemisessä on tietojen tarkistus virheiden ja puutteiden varalta. Toisessa vaiheessa tarkastellaan tietojen täydentämistä. Vaiheessa pohditaan, vaatiiko saadut tulokset täydennystä esimerkiksi haastatteluiden tai kyselyiden avulla. Kolmantena vaiheena on aineiston järjestäminen tiedon tallennusta ja analyysia varten. (Hirsjärvi ym., 2013, 221-222.)

Aloitimme aineiston analysoinnin huolellisella vastausten tarkastelulla. Hyödynsimme analyysitekniikkana teemoittelua eli jaoimme aineiston eri aihepiirien mukaan. Aineiston analysoinnin alkuvaiheessa totesimme, ettei saatu aineisto ollut työmme kannalta riittävä. Tästä syystä päädyimme pidentämään vastausaikaa sekä laatimaan täydentävän kyselyn päiväkodin työntekijöille. Tämän johdosta koemme saaneemme kattavamman aineisto, joka mahdollistaa laadukkaamman tutkimustuloksen.

Kokosimme vanhempien ja työntekijöiden kysymykset aluksi omiin tiedostoihinsa. Tämän jälkeen kirjoitimme auki jokaisen saadun vastauksen sanasta sanaan kunkin kysymyksen alle. Purettua aineistoa syntyi yhteensä yhdeksän asiakirja sivua. Lopuksi kirjoitimme kysymysten kohdalle johtopäätökset vastausten perusteella. Etsimme vanhempien ja työntekijöiden vastauksista yhdenmukaisuuksia sekä eroavaisuuksia. Myös Tuomen ja Sarajärven (2013, 93) mukaan teemoittelussa on kyse aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihealueiden mukaan.

Teemoittelun avulla pystytään vertailemaan aiheiden esiintymistä aineistossa ja poimimaan niistä tutkimuksen kannalta olennaisin.

Kyseilyitä laatiessa pyrimme rakentamaan kysymykset siten, että niiden vastaukset olisivat selkeässä muodossa analysointia varten. Työskentelyä helpottaaksemme numeroimme kyselylomakkeet. Jäsentelimme saadut vastaukset kyselylomakkeiden teemojen mukaisesti. Sisällönerittelyn yhteydessä ryhmittelimme saatua materiaalia alakategorioihin.

Yhdistelimme keskenään samankaltaisia alakategorioita ja muodostimme niiden perusteella yläkategorioita. Yläkategorioiksi muodostuivat: tutustuminen päivähoiton aloituksen yhteydessä, omahoitajuusmenetelmä, yhteistyön muodostumista tukevat tekijät, lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen ja kehittämisehdotukset. Näistä muodostui myös opinnäytetyöraportimme tutkimustulosten otsikot.

Alakategoria	Yläkategoria
Aloituskeskustelu	Tutustumiskäynti ja tutustumisjakso päivähoiton aloituksen yhteydessä
Tutustumiskäynti	
Tutustumisjakso	
Kotikäynti	
Nimetty vastuuaikuinen	Omahoitajuusmenetelmä
Luottamuksen syntyminen	Yhteistyön muodostumista tukevat tekijät
Hyvä päivähoiton aloitus lapsen näkökulmasta	
Lapsen reagoiminen muutokseen	Lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen
Kiintymyssuhteen tukeminen	
Tämän hetkiset aloituskäytänteet	Kehittämisehdotukset
Aloituskäytänteiden kehittäminen	

Taulukko 1. Sisällönerittelyssä muodostuneet kategoriat

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Tutustumiskäynti ja tutustumisjakso päivähoiton aloituksen yhteydessä

Vanhemmille suunnatussa kyselyssä selvitimme kuinka tutustumiskäynti ja tutustumisjakso olivat heidän kohdallaan toteutuneet, ja kokivatko vanhemmat ne riittäviksi. Vastauksista nousi esiin tutustumiskäyntien pituuksien huomattava vaihtelu. Pääsääntöisesti tutustumiskäynnit koettiin riittäviksi ja perheen tarpeita vastaaviksi. Yhdessä vastauksessa kävi ilmi, että perheelle oltiin tarjottu mahdollisuutta tutustumisjaksoon, mutta perhe ei nähnyt sille tarvetta. Toinen vastaaja kertoi, että tarkempi tutustuminen päiväkodin tiloihin tapahtui vasta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Lähes kaikki vanhemmista kertoivat saaneensa aloituskeskustelussa tarvitsemansa tiedot päivähoiton aloitukseen liittyen. Vanhemmat kuvailivat merkityksellisiksi tiedoiksi muun muassa päivärytmin ja päivärutiinien kertomisen, yhteydenpidon keinot, lapsen ryhmän työntekijöiden esittelyn sekä päivähoidossa tarvittavan vaatetuksen ja tarvikkeet.

Kaikkien perheiden kohdalla tutustumisjakso ei toteutunut. Kuitenkin kaikki perheet kävivät jossain määrin tutustumassa päiväkodissa ennen hoidon aloitusta. Tutustumisjaksot toteutettiin yksilöllisesti, perheen tarpeet ja toiveet huomioiden. Tutustumisjaksot vaihtelivat muutamien päivien ja viikkojen välillä. Tutustumisaikaa pidennettiin asteittain. Työntekijöiden kyselyssä selvitimme heidän näkemystään sopivasta tutustumiskäynnin kestosta. Valtaosa työntekijöistä ajatteli sopivan tutustumisjakson kestävän yhdestä kahteen viikkoon. Tänä aikana lapsi voisi tutustua päiväkotiin pienillä käynneillä muutaman päivän välein. Työntekijät kokivat lapsen iän, arkuuden ja vilkkauden vaikuttavan tutustumiskäyntien määrään. Eräs vastaajista puolestaan koki, että muutaman tunnin kestoinen tutustumiskäynti voi riittää joidenkin perheiden kohdalla.

*“Kävimme ensin tutustumassa ennen päiväkodin kesälomaa ja kun tarha alkoi elokuussa, tutustumisjakso oli viikon verran, jolloin lapsi oli ensin lyhyemmän ja sitten viikon mittaan pidemmän jakson. Viikko tuntui riittävältä.”
(Vanhempi 7)*

“Tutustumiskäynnin kesto oli n. 1h. Vasu-keskustelun yhteydessä oli enemmän aikaa esim. nähdä tiloja.” (Vanhempi 2)

“Riippuu valtavasti siitä minkä ikäinen lapsi on ja tuleeko päivä- vai vuoropuolelle.” (Työntekijä 4)

Kaikki tutustumiskäynnit toteutettiin päiväkodilla, sillä Paavolan päiväkodissa ei ole käytössä kotikäynti käytännettä. Kotikäynnille ei ollut vanhempien mielestä tarvetta. Suurin osa vanhemmista ei kaivannut kotikäyntiä osana päivähoidon aloitusta. Kotikäynnit olivat osalle vastaajista vieras käsite. Yksi vastaajista koki, ettei osannut kaivata kyseistä käytännettä, mutta olisi kokenut sen hyvänä asiana. Yksi vastaajista kuvaili ymmärtävänsä kotikäynnin mahdolliset positiiviset vaikutukset. Työntekijät suhtautuivat kotikäynteihin pääosin kielteisesti. Kuitenkin kaksi vastaajista koki kotikäyntien olevan hyvä ajatus, sillä se voisi auttaa positiivisesti luottamuksen syntyyn lapsen ja työntekijän välille. Samalla työntekijä saisi laajemman näkemyksen lapsen ja perheen arjesta sekä käytänteistä. Kotikäynti voisi toisen vastaajan mielestä edesauttaa luottamuksellisen suhteen syntymistä lapsen kanssa, kun työntekijä pääsisi tapaamaan lasta ensimmäistä kertaa niinkin henkilökohtaisessa paikassa kuin kotona. Myös osa kielteisesti suhtautuneista työntekijöistä tiedosti kotikäyntien mahdollisen hyödyn, mutta koki ettei päiväkodin resurssit riitä niiden toteuttamiseen.

“Emme osanneet kaivata sellaista käyntiä, mutta varmasti olisimme kokeneet sen hyvänä juttuna.”
(Vanhempi 7)

“En katso, että kyseinen käytänne olisi ollut meidän kohdallamme tarpeen. Varsinkin syystä, että meillä on kotona erikseen iltahoitajat”
(Vanhempi 4)

“Opettajana olisi varmasti hyvä nähdä lapsen arkea kotona, miten toimii ja käyttäytyy siellä. Mutta siihen ei ole aikaa eikä resursseja.”
(Työntekijä 7)

6.2 Omahoitajuusmenetelmä

Opinnäytetyömme toimeksiantajalla ei ole käytössä omahoitajuusmenetelmää. Halusimme tämän vuoksi selvittää olisiko kyseiselle menetelmälle vanhempien ja työntekijöiden näkökulmasta tarvetta. Vanhempien vastausten perusteella kävi ilmi, että valtaosa vastaajista eivät kokeneet tarvetta omahoitajuudelle. Kuitenkin kaksi vastaajista olisivat nähneet sen hyvänä lisänä päivähoidon aloitusta ajatellen. Yksi vastaajista tiedosti, että menetelmä olisi vaikea toteuttaa vuorohoitoryhmässä. Toinen vastaajista puolestaan oli tyytyväinen siihen, että lapsi saa itse valita oman aikuisen, jonka kanssa henkilökemiat kohtaavat.

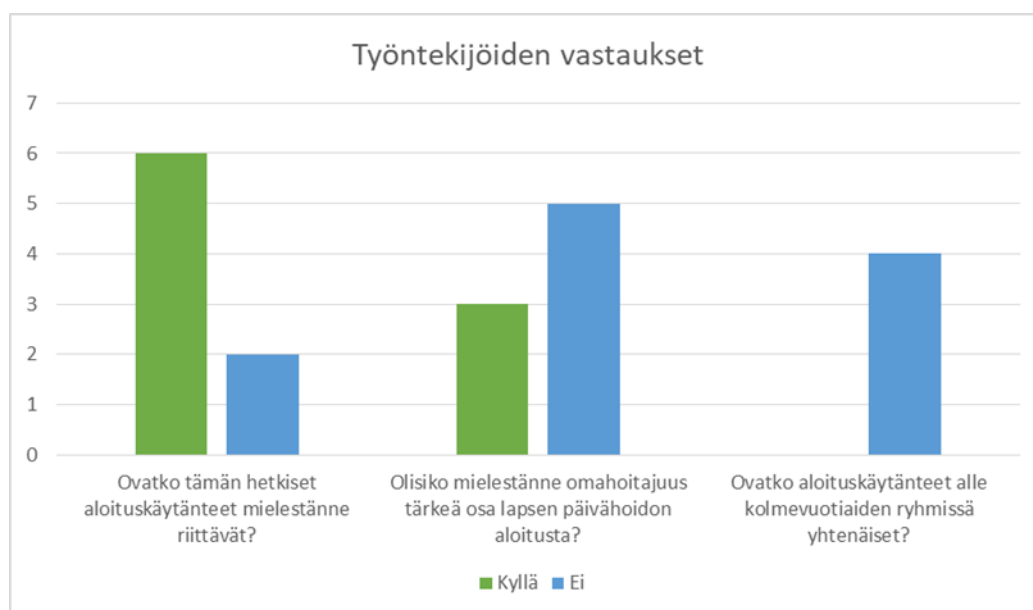
“Olemme tyytyväisiä siihen, että lapsi saa itse valita rauhassa “turvahenkilönsä”. Kysehän on kaiketi henkilökemiasta tuonkin ikäisenä?”
(Vanhempi 4)

“Kyllä olisi ollut kiva, jos tuollainen olisi ollut.”
(Vanhempi 1)

*“Vuoron puolella lähes mahdoton toteuttaa. Päiväpuolella henkilökuntaa on vain kolme, joten tutustuminen kaikkien kanssa käy nopeasti.”
(Työntekijä 4)*

“Olisi tärkeää, mutta vuorohoidossa haastava toteuttaa. Lapselle olisi helpompaa, jos alussa olisi aina sama kasvattaja vastassa. Voisi rauhassa tutustua, sitten pikkuhiljaa myös muihin.” (Työntekijä 2)

Omahoitajuuden tarve päiväkodin käytänteissä jakoi työntekijöiden parissa mielipiteitä. Kolmen vastaajan mielestä omahoitajuus olisi tärkeä osa pienen lapsen päivähoiton aloitusta. Toimintamallia ja sen hyötyjä oltiin tarkasteltu lapsen sekä perheen kannalta. Vastauksissa nousi kuitenkin esiin omahoitajuuden toteuttamisen vaikeus vuorohoitoryhmän osalta. Lasten hoitoajat ja työntekijöiden vuorot saattavat helposti mennä ristiin, jolloin omahoitaja olisi päivän aikana harvoin lapsen tukena. Työntekijät, jotka vastasivat omahoitajuuden tarpeeseen kielteisesti, kokivat että lapsen on hyvä heti alussa tutustua ryhmän kaikkiin aikuisiin.

Kuvio 1. Työntekijöiden vastaukset

6.3 Yhteistyön muodostumista tukevat tekijät

Kyselyssä selvitimme, mitkä tekijät vaikuttavat vanhempien ja työntekijöiden kokemuksen mukaan luottamuksellisen ja avoimen suhteen rakentumiseen kasvattajien välillä. Suurin osa vastaajista koki, avoimen vuorovaikutuksen ja kiireettömyyden olevan avainasemassa toimivan yhteistyön syntymisessä. Muita yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä olivat lapsen asioista ja päivän kulusta kertominen, joustavuus, iloiset ja ammattitaitoiset työntekijät, henkilökemioiden kohtaaminen, lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä aito kiinnostus lapsen asioista. Työntekijöiden vastauksista välittyi samankaltaisia yhteistyötä tukevia arvoja. Työntekijät kuvailivat luottamuksen syntyvän lämpimästä kohtamisesta, riittävästä ajasta, avoimuudesta, perheen tarpeiden huomioimisesta, luontevasta kanssakäymisestä ja iloisesta vastaanotosta. Molempien vastauksista kävi ilmi, että myös ikävät asiat on tärkeä ottaa esille. Lisäksi työntekijät toivat esiin yhteistyötä vahvistavana tekijänä yleisen kiinnostuneisuuden perheestä ja heidän kuulumisistaan.

“Aito kiinnostus lapsen asioista, avoin keskustelu, lapsen lämmin kohtelu ja lapsen yksilöllinen huomiointi.” (Vanhempi 7)

“Meille on aina sattunut avoimet, iloiset ja selvästi ammattitaitoiset hoitajat/opettajat. Henkilökemiolla lienee taas oma osuutensa suhteessa päiväkotiin.” (Vanhempi 4)

“Toivottamalla perheen tervetulleeksi ja osoittamalla, että ovat meille arvokkaita asiakkaita. Olemalla avoimia ja huomioimalla juuri heidän tarpeensa mahdollisuuksien mukaan.” (Työntekijä 5)

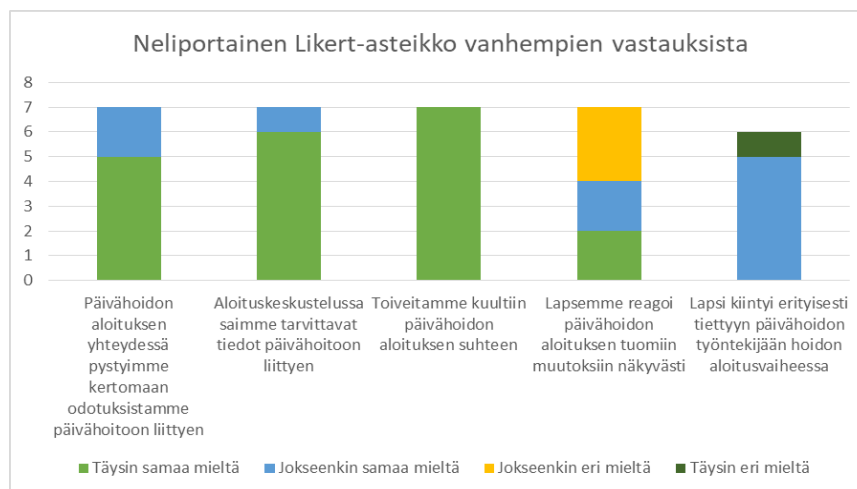
6.4 Lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen

Tutkimme kyselyssä, kuinka lapsi reagoi päivähoiton aloituksen tuomiin muutoksiin sekä kuinka työntekijät tukevat lasta muutoksiin sopeutumisessa. Vanhemmat olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että lapsi reagoi näkyvästi päivähoiton aloituksen tuomiin muutoksiin. Näkyviksi reaktioiksi vanhemmat kuvailivat rikkonaisen ja levottoman yön, kiukkuisuuden, väsymyksen hoitopäivän jälkeen, taantumisen ja tarrautumisen sekä itkuisuuden.

“Yöunet oli levottomia, hoidon jälkeen itkettiin paljon. Meni noin 1 kk kun loppui.” (Vanhempi 1)

“Kotona oli hoitopäivän jälkeen tavallista kiukkuisempi ja väsyneempi” (Vanhempi 5)

Vanhempien ja työntekijöiden vastauksissa oli nähtävissä yhdenmukaisuutta. Työntekijöiden mukaan lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen saattaa esimerkiksi näyttäytyä itkuna, rajojen kokeiluna, välillä jopa aggressiivisuutena, väsymyksenä ja ruokahaluttomuutena. Työntekijät kuvailivat tukevansa lasta sopeutumisessa olemalla paljon läsnä ja lähellä. Työntekijät kertoivat tarjoavansa lapselle syliä ja lämpöä. Tärkeänä osana sopeutumista pidettiin päivärytmin säännönmukaisuutta.

Kuvio 2. Likert-asteikko vanhempien vastauksista

6.5 Kehittämisehdotukset

Lopuksi kysyimme perheiltä sekä työntekijöiltä heidän kehittämisehdotuksia päivähoiton aloituksen suhteen. Vanhemmilta nousseita kehittämisehdotuksia saimme suhteellisen vähän. Vanhemmat toivoivat useampaa tutustumiskäyntiä yhden käynnin sijaan. Lisäksi toiveina esitettiin kattavampaa lomaketta lapsen ruokailutottumuksiin ja allergioihin liittyen. Yksi vastaajista toivoi kunnan tukemaa tutustumisjaksoa useamman viikon ajaksi.

*“Tutustumisjakso 2-4 viikkoa, jota kunta tukee, ettei tarvitse maksaa täyttä kuukausimaksua.”
(Vanhempi 4)*

Työntekijöiden vastauksista nousi esiin kehittämisehdotuksia, vaikka valtaosa työntekijöistä koki nykyiset aloituskäytänteet riittäviksi. Yhdessä vastauksessa toivottiin, että perheet vastaanottaisi aina sama henkilö, jonka kanssa käytäisiin läpi käytänteet ja tarvittavat paperit. Vastauksissa korostui useamman tutustumiskerran merkitys ja toive siitä, että perheiden ensikontakti päiväkodin puoleen olisi aina johtajan kanssa. Työntekijät toivoivat kaikki päiväkodin johtajalle menevät paperit täytettävän samalla kertaa. Lisäksi yksi työntekijöistä toivoi kotikäyntien käyttöönottoa.

*“Vanhemmat tutustuvat lapsensa kanssa keskimäärin vain yhden kerran. Lapsen aloitusta helpottaisi, jos tutustumiskertoja olisi useampi.”
(Työntekijä 2)*

7 TULOSTEN TARKASTELUA

7.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme toisena tutkimuskysymyksenä oli, millaiseksi vanhemmat ja työntekijät kokevat hyvän päivähoiton aloituksen. Saimme tutkimuskysymykseen vastauksen kyselyiden avulla. Perheet ja työntekijät kuvailivat hyvää päivähoiton aloitusta vastauksissaan kattavasti. Toisena tutkimuskysymyksenä oli, kuinka päivähoiton aloitusta voitaisiin kehittää Paavolan päiväkodissa. Saimme kyselyn kautta muutamia kehittämisehdotuksia aloituskäytänteisiin liittyen sekä vanhemmilta että työntekijöiltä. Tarkastelemme tehtyjä johtopäätöksiä seuraavissa kappaleissa.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää työntekijöiden ja perheiden näkemyksiä tämän hetkisistä aloituskäytänteistä. Kyselyn avulla halusimme kartoittaa, kuinka aloituskäytänteet olivat kunkin perheen kohdalla toteutuneet ja koettiin niissä olevan kehittämisen tarvetta. Vanhemmat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä päivähoiton aloituskäytänteisiin. Vastauksista nousi esiin tutustumiskäynteihin ja -jaksoihin liittyviä kehittämistarpeita. Vastauksissa oli havaittavissa sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia tutustumiseen varatusta ajasta. Tutustumiskäyntien määrä koettiin osittain vähäiseksi, mutta perheet olivat kuitenkin olleet niihin suhteellisen tyytyväisiä. Vastauksissa ilmeni, että myös hyvin lyhyisiin tutustumisiin oltiin tyytyväisiä. Tutustumiseen tarvittava aika on jokaisen lapsen ja perheen kohdalla yksilöllistä ja siihen vaikuttavat esimerkiksi aiemmat hoitokokemukset. Päiväkodin puolelta olisi ollut mahdollista saada useampikin tutustumiskäynti tarvittaessa. Vastauksissa oli havaittavissa ristiriitaisuutta, sillä yksi tutustumiskäynti koettiin riittävänä, mutta samanaikaisesti toivottiin useampaa tutustumiskertaa. Pohdimme, onko kaikilla perheillä ollut tarpeeksi tietoa pehmeän laskun hyödyistä lapselle.

Seilosen (2007) mukaan tutustumisjakso madaltaa vanhemman kynnystä osallistua päivähoidon arkeen. Seilosen tutkimuksessa tutustumisjakson jälkeen perheet olivat kokeneet tutustumisen erittäin tärkeäksi sekä vanhemman että lapsen kannalta. Kasvattajien välinen aloituskeskustelu oli vanhempien kokemuksen mukaan hyvin merkityksellinen. Huolista ja toiveista keskusteleminen lisäsi tutkimuksen mukaan luottamusta ja edisti yhteistyötä. (Seilonen 2007, 65-68.) Työntekijöiden olisi hyvä korostaa tutustumiskäytien merkitystä ja suositella uuteen päiväkotiin tutustumista kaikessa rauhassa, jos siihen on vain perheiden puolelta mahdollisuus. Tiedostamme, että kaikissa perheissä tämä ei välttämättä ole helppoa järjestää, esimerkiksi vanhempien töiden tai muiden velvoitteiden vuoksi.

Vastauksissa ilmeni, että aloituskeskustelut koettiin onnistuneiksi ja niissä saadut tarvittavat tiedot riittäviksi päivähoidon aloitukseen liittyen. Työntekijät näkivät, että tutustumiseen varattu aika määritellään yksilöllisesti jokaisen perheen kohdalla. Sopivaksi pituudeksi valtaosa arvioi yhdestä kahteen viikkoa, jonka aikana lapsi kävisi muutamana päivänä viikossa tutustumassa päiväkotiin. Kotikäynteihin suhtauduttiin perheiden ja työntekijöiden puolelta pääosin kielteisesti. Molemmat osapuolet tiedostivat käytänteen hyödyt, mutta eivät kokeneet sitä tarpeelliseksi. Työntekijät mainitsivat myös resurssien olevan este kotikäyntien toteuttamiselle. Omahoitajuuskäytänteeseen suhtauduttiin vaihtelevasti. Osa työntekijöistä näki omahoitajuuden tärkeänä osana pienen lapsen päivähoidon aloitusta. Samalla tavoin näkee myös Seilonen (2007), jonka mukaan omahoitajakäytännöllä on suuri merkitys päivähoidon pehmeään aloitukseen ja lapsen sopeutumiseen päivähoitoryhmässä. Seilosen tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat turvallisuuden tunnetta siitä, että yksi työntekijä otti enemmän vastuuta heidän lapsestaan. Turvallisen hoitajasuhteen myötä lapsen itkuisuus väheni ja työntekijä nähtiin aidosti välittävänä ammattilaisena. (Seilonen 2007, 64-66.) Päiväkodin työntekijät tiedostivat pääsääntöisesti omahoitajuuden hyödyt, mutta kokivat niiden olevan vaikeasti toteutettavissa vuorohoitoryhmissä. Lisäksi vastauksissa ilmeni, että

lapsen olisi tärkeää tulla alusta alkaen kaikkien aikuisten kanssa tutuksi, sillä vuorojen vaihtuessa samat aikuiset eivät ole aina lapsen saatavilla.

Vastauksista kävi ilmi, ettei suurin osa perheistä kokeneet aloitusvaiheessa toteutettavaa omahoitajuuskäytännettä tarpeellisena. Jäimme pohtimaan, vaikuttaako vanhempien näkemykseen se, ettei heillä ollut omakohtaista kokemusta kyseisestä käytänteestä. Kuitenkin vastauksista näkyi myös ymmärrys käytänteen hyödyistä. Tulevina asiantuntijoina näkisimme omahoitajuuskäytänteen erittäin merkitykselliseksi alle kolmevuotiaiden lasten päivähoidon aloituksen yhteydessä. Koemme, että omahoitajuus tukisi tarvittavalla tavalla lapsen siirtymistä varhaiskasvatukseen ja vähentäisi lapsen stressiä. Käytänne tukisi myös kasvattajien välisen avoimen vuorovaikutussuhteen syntymistä, kun perheelle tarjottaisiin selkeästi yhden työntekijän tuki hoidon aloitusvaiheessa. Tiedostamme käytänteen käyttöönoton vaativan koko tiimin ja työyhteisön sitoutumista sekä työntekijän panostusta uuden työmenetelmän omaksumiselle. Uskoisimme kuitenkin menetelmän helpottavan työnkuormittavuutta ja selkeyttävän tiimin sisäistä työskentelyä.

Perheet ja työntekijät kokivat hyvin samankaltaisten tekijöiden vaikuttavan luottamuksellisen ja avoimen yhteistyösuhteen syntyyn. Näitä tekijöitä olivat muun muassa avoin vuorovaikutus, kiireettömyys sekä aito kiinnostus lapsesta ja perheestä. Vastauksista nousi esiin, että myös huolien ja ikävien asioiden avoin läpikäyminen vahvisti osaltaan luottamuksellisen suhteen muodostumista.

Perheet ja työntekijät olivat havainneet lapsissa samankaltaisia, yksilöllisiä näkyviä reaktioita päivähoidon aloitusvaiheessa. Päivähoidon aloitus voi vaikuttaa lapseen monella eri tavoin. Se voi näkyä lapsessa väsymyksenä, taantumisenä, tarrautumisena tai itkuisuutena. Lapsi voi myös kokeilla rajoja ja käyttäytyä aggressiivisesti. Tärkeänä osana sopeutumista pidettiin säännöllistä päivärytmiä sekä aikuisen tarjoamaa syyliä ja lämpöä. Myös Kannisen ja Sigfridsin (2012, 67) mukaan eroahdistukseksi kutsuttavaa

reagointia voidaan havaita lapsessa yksilöllisin merkein. Saman lapsen kohdalla reagointi saattaa olla hyvin erilaista eri kasvuympäristöissä. Suurimpana vaikuttajana reagointiin nähdään lapsen yksilöllisyyden lisäksi lapsen ikä, kehitystaso, temperamentti, aikaisempi kokemus päivähoidosta sekä perheen elämäntilanne.

Kehittämis ehdotukseksi nousi vanhempien puolelta toive useammasta tutustumiskäynnistä yhden käynnin sijaan. Myös ruokailutottumuksiin ja allergioihin toivottiin kattavampaa lomaketta. Yksi vastaajista toivoi kunnan tukemaa useamman viikon tutustumisjaksoa. Työntekijäpuolelta esitettiin toive, että sama työntekijää vastaisi kaikkien uusien perheiden vastaanottamisesta. Perheiden toivottiin ottavan ensikontaktinsa päiväkodinjohtajan kanssa. Vastauksissa toivottiin, että kaikki johtajalle menevät lomakkeet täytettäisiin ensimmäisellä tutustumiskäynnillä. Yhdessä vastauksista nousi esiin toive kotikäyntien käyttöönotosta. Tuotoksena syntyvässä oppaassa pyrimme huomioimaan esiin nousseita kehittämis ehdotuksia. Kaikkiin ehdotuksiin emme pysty työllämme suoranaisesti vaikuttamaan, mutta kaikki vastaukset on kuitenkin huomioitu ja ne saavat näkyvyyttä opinnäytetyön kirjallisen osuuden kautta. Esimerkiksi lomake erityisruokavalioista löytyy Lahden kaupungilta. Mikäli perheet toivovat kattavampaa perehtymistä lapsen ruokailuun liittyen, he voisivat mielestämme keskustella asiasta suullisesti työntekijöiden kanssa. Keskustelun pohjalta työntekijät voivat kirjata huomiot tarvittaessa lasta koskeviin tietoihin.

Tulosten perusteella voidaan päätellä, että suurin osa vastaajista olivat pääosin tyytyväisiä tämän hetkisiin aloituskäytänteisiin, eivätkä he kokeneet niissä olevan juuri kehitettävää. Yleistyksiä ei voida kuitenkaan tehdä etenkin perheiden vastausten perusteella, sillä heidän osaltaan vastausprosentti jäi melko alhaiseksi. Uskomme kuitenkin kyselyn myötä syntyneelle oppaalle olevan tarvetta, sillä aihe työllemme valikoitui toimeksiantajan kautta ja heidän koettujen tarpeiden pohjalta. Vaikka vastauksista ilmeni yleinen tyytyväisyys aloituskäytänteitä kohtaan, toimeksiantajan tapaamisten perusteella meille muodostui kuitenkin kuva

siitä, että ryhmien käytänteiden ja aloitusta tukevien materiaalien välillä oli suuria eroja. Koimme molempien ryhmien tämän hetkiset materiaalit melko suppeiksi.

7.2 Tutkimuksen ja tuotoksen hyödynnettävyys toimeksiantajalle

Toimeksiantaja saa työmme kautta tietoa työntekijöiden ja perheiden näkemyksistä Paavolan päiväkodin aloituskäytänteistä. Tuloksista selviää, että Paavolan päiväkodin alle kolmevuotiaiden ryhmissä toteutettaviin aloituskäytänteisiin ollaan pääosin tyytyväisiä. Toimeksiantajalle on hyödyllistä kuulla myös positiivista palautetta aloituskäytänteistä, vaikka työtämme varten halusimme kerätä vastauksien avulla kehittämisen kohteita käytänteisiin liittyen. Saimme kuitenkin joitakin kehittämisehdotuksia, joiden pohjalta lähdimme yhtenäistämään käytänteitä ja luomaan kirjallista opasta. Saatujen vastausten perusteella toivottiin useampaa tutustumiskäyntiä ennen päivähoiton aloitusta. Vaikka jokaisen lapsen ja perheen kohdalla yksilöllinen huomioiminen on tarpeen, toivomme kuitenkin työmme herättävän työntekijöiden ajatuksia tähän suuntaan.

Toivomme oppaan hyödyttävän etenkin perheitä, joissa ensimmäinen lapsi aloittaa päivähoiton sekä päiväkodin uusia työntekijöitä, joiden kokemukset uuden lapsen ja perheen vastaanottamisesta ovat vielä vähäisiä. Selkeä kokonaisuus toimii työntekijän tukena etenkin ensimmäisellä tutustumiskäynnillä ja aloituskeskustelussa. Oppaan avulla voidaan suunnitelmallisesti ja yhdenmukaisesti käydä kaikki tarpeellinen perheen kanssa läpi, mikä luo päivähoiton aloituksesta mahdollisimman sujuvan ja mielekkään, kuitenkin antamalla siihen joustoa perheen tarpeiden mukaan. Aloituskeskustelussa käydyt asiat eivät kuitenkaan aina jää mieleen, sillä uutta asiaa on paljon. Oppaan avulla vanhemmat voivat palautella mieleen keskeisimpiä asioita päivähoiton aloitukseen liittyen. Työntekijöiden ja vanhempien lisäksi näemme myös alan opiskelijoilla mahdollisuuden hyötyä oppaasta, jotta aloituskäytänteet tulevat tutuiksi jo ennen työelämäänsä siirtymistä. Toimitimme oppaan toimeksiantajalle Word-

tiedostona, jolloin opasta on mahdollista muokata päiväkodin tarpeiden mukaan esimerkiksi toimintakauden alussa, työntekijöiden vaihtuvuuden vuoksi.

8 PIENTEN POLKU PAAVOLAN PÄIVÄKOTIIN

8.1 Opas

Opinnäytetyössämme yhdistyy sekä tutkimuksellisuus että toiminnallisuus. Salosen (2013) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö eroaa muista menetelmistä siten, että toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotetaan esimerkiksi malli, opas tai esite. Laadullisessa tai määrällisessä opinnäytetyössä syntyy raportin muodossa uutta tietoa. (Salonen 2013, 9-13, 25.) Opinnäytetyömme kautta saimme kerättyä uutta tietoa vanhempien ja työntekijöiden näkemyksistä aloituskäytänteiden suhteen. Näiden tietojen pohjalta loimme tuotoksena syntyneen oppaan.

Tuotos on mahdollista sijoittaa opinnäytetyöraportin loppuun tai työn erilliseksi liitteeksi. Opinnäytetyöraportin tulee kuvata työskentelyä riittävän selkeällä tavalla. Vaiheet on syytä kuvata huolellisesti, jotta lukija saisi kattavan käsityksen prosessin etenemisestä. (Salonen 2013, 25.)

Tuotoksena syntyvä opas tulee opinnäytetyöraporttimme liitteeksi, mutta yksityiskohtaiset kuvaukset, kuten henkilökunnan nimet ja sähköpostiosoitteet poistamme kaikille julkisesta versiosta.

8.2 Oppaan tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyö tutkimuksestamme syntynyt opas perustuu toimeksiantajalta lähteneeseen toiveeseen yhtenäistää Paavolan päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten päivähoitoryhmien aloituskäytänteitä. Oppaan tavoitteena on työntekijöiden ja perheiden kokemusten pohjalta luoda molempien tarpeita vastaava, yhtenäisempi toimintamalli päivähoitoryhmien aloituskäytänteisiin. Opas soveltuu perheiden ja työntekijöiden käytettäväksi ja se keskittyy tukemaan kasvattajia päivähoito aloitusvaiheessa. Oppaan avulla pyritään avaamaan päiväkodin arkea ja toimintaa, päivähoito aloitukseen liittyviä käytänteitä sekä lapsen reagoimista päivähoito tuomaan muutokseen. Oppaan kautta tarjotaan kasvattajille tietoa aloitukseen liittyvistä tekijöistä ja sitä

kautta tuetaan etenkin vanhempien osaamista valmistaa lapsi alkavaan päivähoidon. Työntekijät voivat hyödyntää opasta ja muistilistaa työn tukena, muistuttamassa kaikista asioista ja lomakkeista, joita tulee aloitusvaiheessa käydä läpi perheiden kanssa. Työntekijöiden työtä helpottaaksemme teimme muistilistan (LIITE 10), jonka avulla he voivat seurata ja varmistaa, ovatko kaikki tarpeelliset asiat käyty perheiden kanssa läpi. Näin mahdollistetaan perheiden tasa-arvoinen kohtaaminen.

Oppaan tarkoituksena on luoda perusta yhtenäisempien aloituskäytänteiden muodostumiselle. Oppaan avulla luomme työntekijöille mahdollisuuden sujuvan ja yhdenmukaisen aloituskeskustelun käymiselle. Oppaan myötä myös uudet työntekijät voivat yhdenmukaisesti käydä päivähoidon aloitukseen liittyviä käytänteitä läpi perheen kanssa. Lisäksi opas mahdollistaa opiskelijoiden ja sijaisten perehdyttämisen Paavolan päiväkodissa käytettäviin aloituskäytänteisiin.

8.3 Oppaan ja muistilistan rakentuminen

Opas on koottu perheiden ja työntekijöiden kyselyistä saatujen vastausten sekä toimeksiantajan toiveiden ja kohderyhmien aiempien käytänteiden perusteella. Opas rakentuu erilaisista kokonaisuuksista. Opas sisältää tietoa päiväkodin yleisistä ja ryhmäkohtaisista käytänteistä, huomioon otettavista arkisista yksityiskohdista sekä päivärytmistä. Mielestämme nämä aihealueet ovat perheille hyödyllisiä. Lisäksi kerromme oppaassa millaisiin asioihin vanhempien olisi tärkeää kiinnittää huomioita, jotta päivähoidon aloituksesta tulisi lapselle mahdollisimman sujuva. Tuomme oppaassa esiin opinnäytetyössämme käyttämää tietoperustaa. Käsittelemme muun muassa alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidon aloitusta, tutustumisjakson merkitystä sekä lapsen reagoimista päivähoidon aloitukseen. Teoriaosuudet lisäävät vanhempien ja työntekijöiden tietoisuutta käsiteltävistä aiheista ja niiden kautta pyrimme tuomaan kasvattajille näkyväksi päivähoidon aloituksen merkityksellisyyden. Tuotos on koottu ajatuksella, ettei perheellä ole aiempaa kokemusta päivähoidon käytänteistä. Tietojen avulla vanhemmat

saavat kuvan siitä, mistä päiväkodin arki rakentuu. Oppaan loppuun on koottu oleellisten yhteistyötahojen esittelyä sekä päiväkodin yhteystiedot.

Pohdimme kuinka pystyisimme varmistamaan yhtenäisen linjauksen ryhmien aloituskäytänteisiin. Mielessämme kävi aloituskäytänteiden mallintaminen kohta kohdalta, mutta koimme tämän kuitenkin toimintakäytänteitä liian rajaavaksi. Keskustelimme asiasta toimeksiantajan tapaamisella, jonka myötä nousi ajatus tärkeiden asioiden listaamisesta. Pohdimme vaihtoehtoja ja päädyimme laatimaan oppaan lisäksi työntekijöille muistilistan asioista, jotka olisi tarpeellista käydä läpi päivähoidon aloituksen yhteydessä. Muistilista muodostui yksinkertaiselle lomakkeelle. Saimme työelämässä nähdystä dokumenteista mallia, jonka pohjalta rakensimme mallin vastaamaan Paavolan päiväkodin tarpeita. Muistilistan kohdat valikoituivat oppaan sisällön mukaan.

Työntekijöiden sekä asiakkaiden on tärkeä osallistua kehittämistyöhön, sillä ilman heidän kokemusta ja osaamista lopputulos ei ole täysin todenmukainen, ja täten luotettava. Etenkin työntekijöillä on oikeus sekä velvollisuus osallistua kehittämistyöhön. (Heikkinen 2010; Satka ym. 2016, Salosen, Elorannan, Hautalan ja Kinoksen 2017, 39 mukaan.)

Työntekijöiden osallisuus oppaan rakentumisessa edesauttaa heidän sitoutumistaan oppaan käyttöönotossa. Työn edetessä kävimme tapaamassa toimeksiantajaa sekä ryhmien työntekijöitä, ja keskustelemassa heidän ajatuksistaan ja toiveistaan oppaan sisällön suhteen. Esimerkiksi päivärytmiä kuvasimme toimeksiantajan toiveen mukaan myös kuvallisessa muodossa havainnollistaaksemme päivänkulkua, sillä päiväkodissa on useita monikulttuurisia perheitä. Lisäksi päivärytmin kuvaamisen avulla perheet voivat valmistaa lasta päivähoiton mukaiseen rytmiin. Työntekijät toivoivat molemmille ryhmille omaa opasta, sillä he kokivat ryhmien käytänteet hyvin erilaisiksi. Pohdimme kuitenkin, kuinka erilliset oppaat loppujen lopuksi yhtenäistäisivät ryhmien välisiä käytänteitä. Päädyimme tästä syystä luomaan yhden oppaan, jossa ryhmien erot tulevat kuitenkin

tarpeenmukaisesti esille. Suurimmat eroavaisuudet ryhmien välillä tulevat esiin vuoro- ja päiväryhmien päivärytmien rakenteessa.

Oppaan viimeistely on opiskelijoiden vastuulla, mutta työskentelyssä voidaan kuitenkin hyödyntää kehittämishankkeeseen liittyviä henkilöitä, kuten toimeksiantajaa (Salonen 2013, 18). Tarjosimme toimeksiantajalle ja työntekijöille mahdollisuuden kommentoida ja antaa palautetta oppaasta ennen oppaan julkaisua, ajatuksena, että siitä saataisiin mahdollisimman hyvin päivähoidon toiveita ja tarpeita palveleva. Opinnäytetyömme lopputuloksena syntyneitä opasta voi hyödyntää Paavolan päiväkodin kaikki ryhmät ja ryhmien työntekijät. Opas toimitetaan päiväkodille sähköisessä muodossa, mikä mahdollistaa oppaan kehittämisen ja päivittämisen tulevia toimintakausia ja toisia päivähoitoryhmiä ajatellen.

8.4 Toteutumisen arviointi

Tavoitteenamme luoda työntekijöiden ja perheiden kokemusten pohjalta heidän tarpeitaan vastaava yhtenäisempi toimintamalli Paavolan päiväkodin aloituskäytänteisiin toteutui. Huomioimme oppaan sisällössä kyselylomakkeista nousseita toiveita sekä kehittämissuhteita. Kyselylomakkeiden lisäksi saimme toiveita oppaan sisällöstä tavatessamme toimeksiantajaa ja ryhmien työntekijöitä. Koimme tapaamiset erityisen hyödyllisiksi oppaan rakentumisen kannalta, sillä keskusteluissa nousi esiin useita toiveita, joita ei kyselylomakkeista ilmennyt. Uskomme tämän johtuneen siitä, että tapaaminen mahdollisti tasa-arvoisen ja avoimen kohtaamisen. Lisäksi työntekijät pystyivät ottamaan myös sellaisia asioita puheeksi, joita ei kyselylomakkeissa käsitelty. Meidän oli helppo tarttua työntekijöiltä nousseisiin aiheisiin ja esittää niihin tarkentavia kysymyksiä. Saimme konkreettisia esimerkkejä siitä, miksi jokin asia olisi tärkeää sisällyttää oppaaseen. Keskustelimme muun muassa siitä, kuinka havainnollistamalla päivärytmiä, perheet voivat valmistaa lasta päiväkodin mukaiseen rytmiin.

Opas tarjoaa työntekijöille mahdollisuuden toimia yhdenmukaisesti perheiden vastaanottamisessa. Koemme oppaan merkitykselliseksi, sillä ryhmien aloituskäytänteet olivat keskenään hyvin poikkeavat ja työntekijäkohtaiset. Opas ja muistilista toimivat työkaluna ryhmien työntekijöille. Näkisimme vastaavanlaisen oppaan hyödyllisenä muissakin kyseisen päiväkodin hoitoryhmissä, joissa sellaista ei vielä ole. Varsinkin uuden työntekijän näkökulmasta näkisimme oppaan helpottavan työhön perehtymisessä. Oppaan tarkoituksen toteutumista on vielä tässä vaiheessa mahdotonta arvioida, sillä opas ei ole vielä ryhmien käytössä. Oppaan käyttöönotto ja muotoutuminen käytäntöön vie oman aikansa ja tarkoituksen toteutumisen tarkastelu jää näin ollen työntekijöiden tehtäväksi. Olisi kuitenkin mielenkiintoista kuulla, kuinka opas on löytänyt myöhemmin paikkansa ryhmien käytössä.

9 POHDINTA

9.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyömme tutkimusosuus alkoi tutkimusluvan (LIITE 1) hakemisella Lahden kaupungilta. Tutkimusosuuden työstäminen ja kyselylomakkeiden suunnittelu tapahtuivat kaupungin myönnettyä meille tutkimusluvan. Laadimme kyselylomakkeiden liitteeksi saatekirjeen, jonka kautta vastaajat saivat tiedon työmme aiheesta, tarkoituksesta ja tavoitteista sekä vastausten käyttötarkoituksesta. Kyselyyn vastaaminen perustui vapaaehtoisuuteen, se toteutettiin nimettömänä eikä yksittäinen vastaaja ollut tunnistettavissa. Uskomme, että kyselymme sisältö oli sellainen, että vastaajien oli helppo luottaa siihen, etteivät he tule tunnistetuksi vastausten perusteella. Palautuneet kyselyt saimme työntekijöiden välityksellä, joten vastaajien henkilöllisyys ei paljastunut myöskään palautusvaiheessa. Tunnistamattomuus auttoi varmasti siinä, että vastaajat rohkenivat ilmaista rehellisen mielipiteensä kyseisen päivähoiton aloituskäytänteistä ja kertoa mahdollisesti asioita, joita ei ole aikaisemmin uskaltanut kasvokkain tuoda esille.

Halusimme opinnäytetyömme kautta vahvistaa vanhempien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia päiväkodin arkeen liittyen. Vanhempien osalta vastausprosentti jäi toivottua alhaisemmaksi, mikä vaikuttaa työn luotettavuuteen ja tuloksien yleistettävyyteen. Vastaukset säilytimme asianmukaisella tavalla vain omaan työhön liittyvässä käytössämme. Opinnäytetyön valmistuttua hävitämme kyselylomakkeet tarkoituksenmukaisesti. Tuomen ja Sarajärven (2013,132) mukaan tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella uskottavuuden kautta. Uskottavuus rakentuu siitä, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämä käsittää rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden tuloksia käsitellessä ja tutkimusta arvioitaessa.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta tulisi huomioida, pystyykö tutkija täysin ymmärtämään ja kuulemaan tiedonantajia vai meneekö saatu tieto

tutkijan oman suodattimen läpi. Laadullisessa tutkimuksessa näin yleensä käy, sillä tutkija on itse laatinut tutkimusasetelman ja on sen tulkitsija. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 135-136.) Huomioimme tämän vastauksia analysoidessamme. Avasimme monella tapaa tulkittavissa olevia vastauksia tuloksissa, sillä emme halunneet tulosten vääristyvän, mikäli olemme tulkinneet vastauksen väärin. Tällaisia vastauksia esiintyi kuitenkin hyvin vähän.

Opinnäytetyötä tehdessämme sitouduimme noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimia hyvän tieteellisen tutkimuksen käytänteitä (TENK). Tämän lisäksi toimimme sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan julkaiseman ohjeen Sosiaali- ja terveysalan eettisestä perustasta (STM 2011) mukaisesti. Sitouduimme olemaan rehellisiä ja huolellisia opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa. Noudatimme lähteiden valitsemisessa lähdekriittisyyttä. Kiinnitimme huomiota lähteiden ajankohtaisuuteen sekä kirjoittajan tunnettavuuteen. Merkitsimme lähdeviitteet ja lähdeluettelon tieteellisen kirjoittamisen perusteiden mukaisesti. Kirjasimme, dokumentoimme, analysoimme sekä säilytimme tehdyn työn asianmukaisella tavalla. Kohtasimme haastateltavat sekä saadut vastaukset ennakkoluulottomasti ja avoimesti. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan lisätä tutkijan puolueettomalla tulkinnalla. Tämä edellyttää tiedonantajien todellista kuulemista, ilman ennakkoluuloja ja –asenteita. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136.) Keskityimme haastattelukysymysten muotoilemiseen tarkasti, jotta ne eivät ohjaisi vastaajia tiettyyn suuntaan. Pysyimme opinnäytetyömme linjassa, jonka tavoitteena oli saada perheiden sekä päiväkodin työntekijöiden ääni kuuluviin todenmukaisesti.

9.2 Ammatillinen kasvu

Työelämälähtöinen, toimeksiantajalta saatu opinnäytetyön aihe oli ajankohtainen ja meidän omaa oppimista tukeva. Uuden perheen vastaanottamisesta eikä kasvattajien välisen yhteistyösuhteen luomisesta päivähoiton aloitusvaiheessa ollut meillä aiempaa omakohtaista

kokemusta. Aihe toi uutta tietoa ja erilaisia näkökulmia päivähoiton aloituksesta ja sen käytänteistä. Etenkin huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostui, kun kohderyhmänä olivat alle kolmevuotiaat lapset ja heidän kasvattajat. Lisäksi työskentely tapahtui kuullen perheiden näkökulmia aiheeseen liittyen. Opinnäytetyön kautta olemme tutustuneet varhaiskasvatukseen liittyvään lähdekirjallisuuteen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Työskentelyn aikana olemme pyrkineet lähteiden kriittiseen tulkintaan ja sitä kautta oppineet lähteiden luotettavuuden arviointia uudella tavalla. Koemme ryhmänä toteutetun opinnäytetyön lisänneen valmiuksia työskennellä tiiminä ja työyhteisössä. Lisäksi työskentely kehitti yhteistyötaitojamme ja antoi valmiuksia työskennellä työelämän toimijoiden kanssa. Opinnäytetyön tutkimusosuuden kautta laadullisen tutkimuksen prosessi ja kriteerit ovat käyneet meille tutuiksi. Koemme saaneemme entistä paremmat valmiudet työskennellä lapsen päivähoiton aloituksessa, suuntautuessa varhaiskasvatuksen kentälle.

Työn kautta vahvistimme perheiden osallisuutta. Osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen ovat osa sosionomin ammattitaitoa ja tämä on määritelty myös sosionomin kompetensseissa. Saimme konkreettisen esimerkin siitä, kuinka asiakkaan osallisuutta voidaan työelämässä vahvistaa. Aiheen avulla olemme saaneet tietoa, kuinka lasta ja perhettä voidaan tukea päivähoiton aloituksessa. Tietoisuutemme lapsen reagoinnista muutoksiin on kasvanut ja näin ollen pystymme työelämässä ymmärtämään tämänkaltaisia lapsen reaktioita paremmin ja toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Koemme opinnäytetyöstä olevan hyötyä meille henkilökohtaisesti. Haluamme hyödyntää opinnäytetyöprosessin kautta saatua tietoa ja osaamista tulevassa työelämässä. Onnistuneen päivähoiton aloituksen merkitys lapsen, perheen ja työntekijän näkökulmasta on korostunut työskentelyn edetessä. Olemme ymmärtäneet paremmin päivähoiton aloituksen tärkeyden ja pyrimme tulevana ammattilaisina siirtämään oppimaamme käytännön työhön.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää työntekijöiden ja perheiden näkemyksiä siitä, kuinka he kokevat päivähoidon tämänhetkiset aloituskäytänteet ja millaiseksi he toivoisivat niiden kehittyvän. Tavoitteet ja tutkimuskysymykset ohjasivat työskentelyämme koko prosessin ajan. Näiden pohjalta loimme kyselylomakkeet ja kyselyiden vastausten perusteella rakensimme oppaan. Saavutimme konkreettiset ja opinnäytetyö tutkimuksemme aikana toteutettavat tavoitteet mielestämme hyvin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli oppaan myötä luoda perusta yhtenäisempien aloituskäytänteiden muodostumiselle ja sitä kautta luoda mahdollisuus tasavertaiselle ja yhdenmukaiselle perheiden kohtaamiselle työntekijöiden aloitteesta. Käytänteiden avulla on pyrkimys edesauttaa kasvattajien välisen yhteistyön muodostumista. Käytänteiden vieminen arkeen jää toimeksiantajan vastuulle. Tästä syystä tarkoituksen toteutumista on tällä hetkellä mahdotonta arvioida. Toivomme toimeksiantajan ottavan tuotoksestamme parhaan mahdollisen hyödyn irti. Uskomme, että aihe herättää työyhteisössä aikaan myös uusia keinoja sujuvampaan päivähoiton aloitukseen.

Kokonaisuudessaan olemme tyytyväisiä opinnäytetyöprosessin aikaiseen työskentelyyn. Opinnäytetyö oli meille kaikille ensimmäinen ammattikorkeakoulutasoinen lopputyö. Henkilökohtaisesti asettamamme tavoitteet työskentelylle täyttyivät ja saimme työn päätökseen suunnitellussa aikataulussa.

LÄHTEET

Brooker, L. 2008. Supporting transitions in the early years. Great Britain: Open University Press.

Davids, J. 2010. The nursery age child. The Karnac Developmental Psychology Series. London: Karnac Books Ltd.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2017. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa E. Hujala, E. & Turja, L. 2017. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 78-94.

Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. 2013. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen haasteena. Teoksessa Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.) Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. Raportit ja selvitykset 2013:17. Helsinki: Opetushallitus, 53-54.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Koivunen, P. 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa: Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lahden kaupunki 2017. Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. [viitattu 9.9.2017]. Saatavissa:

<https://peda.net/lahti/varhaiskasvatus/vasu2017/v2vpu/lkv:file/download/ed>

19d9ed27a063119d37520bb20b2ef43d7ae3b6/Lahden%20kaupungin%20Ovarhaiskasvatussuunnitelma.pdf

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään: näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Saarijärvi: Pedatieto.

Mäkelä, J. 2006. Aivojen varhainen kehitys vuorovaikutussuhteissa. Teoksessa Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Vantaa: WSOY, 18-39.

Paavolan päiväkoti. 2016. Paavolan päiväkodin historiaa. Paavolan päiväkodin perehdytyskansio. Lahti: Paavolan päiväkoti.

Rissanen, M. 2014. "ALKU MENIKIN TODELLA LOISTAVASTI". Vanhempien huolet lapsen päivähoidon aloituksessa. Kandidaatintutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Salminen, E. & Tynninen, K. 2013. Omahoitajana päiväkodissa: omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Saarijärvi: Pedatieto Oy.

Salo, S. 2006. Kiintymyssuhteen merkitys elämänkaaren aikana. Teoksessa Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Vantaa: WSOY, 45-79.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>.

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T., & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108.

Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. [viitattu 1.11.2017]
Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>

Seilonen, A. 2007. Yhteistyön ytimessä. Omahoitajakäytäntö pienten lasten päivähoidossa. Pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.

Silvén, M & Kouvo, A. 2010. Vuorovaikutus, varhainen kiintymyssuhde ja psyykinen hyvinvointi. Teoksessa Silvén M. (toim.) Varhaiset ihmissuhteet. Polku lapsen suotuisaan kehitykseen. Saarijärvi: Minerva, 71-86.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi: Vantaa.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) 2017. Hyvä tieteellinen käytäntö. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta>

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE (STM). 2011. Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta. Saatavissa: <http://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisuja+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841>

Varhaiskasvatustilaki 36/1973. Annettu Helsingissä 19.1.1973. Saatavissa: <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Lahden kaupunki
Varhaiskasvatuspalvelut
Palvelupäällikkö

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

18.07.2017/57 §

Asianumero	D/558/13.00.00.00/2017
Päätöslaji	Tutkimuslupa
Otsikko	Tutkimuslupa: Alle kolmevuotiaiden lasten päivähoidon aloitus Paavolan päiväkodissa
Päätöserustelut	Viivi-Maria Leskinen, Jasmin Nissilä ja Ella Väärälä ovat hakeneet tutkimuslupaa sosionomin ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää opinnäytetyötä varten aiheenaan: Alle kolmevuotiaiden lasten päivähoidon aloitus Paavolan päiväkodissa.
Päätös	Myönnän Viivi-Maria Leskiselä, Jasmin Nissilälä ja Ella Väärälälä tutkimusluvan hakemuksen mukaisesti. Tutkimuslupa myönnetään sillä ehdolla, että yksi valmistunut tutkimustyö toimitetaan päätöksen tekijälä.
Lisätietojen antaja	Palvelupäällikkö Liisa Nurmi, puh. 050-539 1651
Toimivallan peruste	Päivähoitojohtaja 29.1.2015/4 §
Nähtävänäoloaika	19.07.2017
Nähtävänäolopaikka	Varhaiskasvatuspalvelut, Saimaankatu 11, 15140 Lahti
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimus
Saaja	Viivi-Maria Leskinen Jasmin Nissilä Ella Väärälä
Tiedoksi	Minna Halme / Paavolan pk Palvelupäällikkö Liisa Nurmi
Asiakirjat	
Liitteet	
Allekirjoitus	Liisa Nurmi Palvelupäällikkö

Liite 2. Saatekirje vanhemmille

Hei Usvalaakson ja Mukulamäen vanhemmat

Olemme Lahden ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötämme yhteistyössä Paavolan päiväkodin kanssa. Opinnäytetyössämme tutkimme Paavolan päiväkodin aloituskäytänteitä alle 3-vuotiaiden lasten ryhmissä. Aloituskäytänteillä tarkoitamme muun muassa aloituskeskustelua, tutustumiskäyntejä sekä yleistä infoa päivähoidosta. Opinnäytetyömme avulla Paavolan päiväkotiryhmä pyrkii yhtenäistämään alle 3-vuotiaiden lasten päivähoitoryhmien aloituskäytänteitä. Lisäksi tarkoituksena on kehittää käytänteitä entistä perhelähtöisemmiksi. Opinnäytetyömme tuotos toimii työntekijöiden ja perheiden tukena päivähoiton aloitusvaiheessa.

Litteenä olevan kyselylomakkeen avulla pyrimme saamaan teidän vanhempien äänen kuuluviin tulevassa tuotoksessa ja sen myötä myös päivähoiton arjessa. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma korostaa huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä sekä huoltajien mahdollisuutta vaikuttaa päivähoiton sisältöön yhdessä henkilökunnan kanssa, päämääränä lapsen etu. Toivoisimmekin teidän vastaavan kyselymme ja sitä kautta vaikuttavan päivähoiton kehittämiseen Paavolan päiväkodissa.

Pyydämme teitä palauttamaan kyselylomakkeen kirjekuoressa lapsenne päivähoitoryhmään **tiistaihin 12.9 mennessä**. Kyselyyn vastaaminen toteutetaan nimettömänä, eikä yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Mikäli teille ilmenee kysyttävää aiheeseen liittyen, voitte olla yhteydessä meihin tai lapsenne päivähoitoryhmään asian puitteissa. Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiinne.

Kiitos teille jo etukäteen!

Yhteistyöterveisin

Viivi-Maria Leskinen	viivi.leskinen@student.lamk.fi
Jasmin Nissilä	jasmin.nissila@student.lamk.fi
Ella Väärälä	ella.varrala@student.lamk.fi

Liite 3. Saatekirje vanhemmille englanniksi

LAMK Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

Dear parents of Usvalaakso and Mukulamäki

We are three bachelors of Social Services and we study in the Faculty of Social and Health Care at the Lahti University of Applied Sciences. We work our thesis collaboration with Paavola daycare center. In our thesis we study what kind of starting practises Paavola daycare center have in the groups of Usvalaakso and Mukulamäki. With our thesis Paavola daycare center try to unify the starting practises and modify them even more family-oriented. The thesis works as a support for employees and families at the startup phase of day care.

With this questionnaire we would like to bring your opinion heard in the following thesis and thereby also in the daycare's everyday life in the future. There are attachment end of the form. By answering to questions in the attachment, you can be instrumental in Paavola daycare center's everyday functions.

We request you to answer the attachment and return it in envelope to your child's daycare group, **15 September at the latest**. The replies are treated confidentially and anonymously. If you have any questions, please let us know, we are happy to help you.

Best regards

Viivi-Maria Leskinen	viivi.leskinen@student.lamk.fi
Jasmin Nissilä	jasmin.nissila@student.lamk.fi
Ella Väärälä	ella.varrala@student.lamk.fi

Liite 4. Saatekirje 1. työntekijöille

Hei Usvalaakson ja Mukulamäen työntekijät

Olemme Lahden ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötämme yhteistyössä Paavolan päiväkodin kanssa. Työssämme tutkimme Paavolan päiväkodin aloituskäytänteitä alle 3-vuotiaiden lasten ryhmissä. Opinnäytetyömme avulla Paavolan päiväkotiki pyrkii yhtenäistämään alle 3-vuotiaiden lasten päivähoitoryhmien aloituskäytänteitä. Lisäksi tarkoituksena on kehittää käytänteitä entistä perhelähtöisemmiksi. Opinnäytetyömme tuotos toimii teidän työntekijöiden sekä perheiden tukena päivähoiton aloitusvaiheessa.

Liitteenä olevan kyselylomakkeen avulla pyrimme saamaan teidän alle 3-vuotiaiden ryhmissä työskentelevien työntekijöiden (varhaiskasvatuksen opettajat sekä -hoitajat) äänet kuuluviin tulevassa tuotoksessa ja sen myötä myös päivähoiton arjessa. Kyselylomakkeiden avulla pyrimme vertailemaan työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä hyvästä ja toimivasta päivähoiton aloituksesta. Toivoisimme teidän vastaavan kyselyymme mahdollisimman pian, kuitenkin **tiistaihin 12.9 mennessä** Suvii Heikkilälle.

Kyselylomake toimii pohjustuksena tulevalle teemahaastattelulle. Tarkoituksenamme järjestää teemahaastattelu, jossa voimme yhdessä keskustella päivähoiton aloituksesta, sen käytännöistä ja kehittämisestä Paavolan päiväkodissa. Haastattelu voidaan toteuttaa päiväkodissanne ja tarvittaessa myös kahdessa pienryhmässä. Olettehan suoraan meihin tai Suvii Heikkilään yhteydessä sopivien päivien löytyttyä.

Kyselyn vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja kyselyyn vastaaminen toteutetaan nimettömänä, eikä yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa tutkimuksemme tuotoksessa. Mikäli teille ilmenee kysyttävää aiheeseen liittyen, voitte olla yhteydessä meihin. Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiinne.

Kiitos teille jo etukäteen! ☺

Yhteistyöterveisin

Viivi-Maria Leskinen	viivi.leskinen@student.lamk.fi
Jasmin Nissilä	jasmin.nissila@student.lamk.fi
Ella Väärälä	ella.varrala@student.lamk.fi

Liite 5. Saatekirje 2. työntekijöille

Hei Usvalaakson ja Mukulamäen työntekijät

Kiitos kun vastasitte ensimmäiseen kyselyyn, jonka piti toimia pohjana teemahaastattelulle. Aikataulullisista syistä johtuen emme kuitenkaan onnistuneet järjestämään teemahaastattelua molemmille osapuolille sopivana aikana. Tästä johtuen kaipaisimme vielä tarkentavia vastauksia aiempaan kyselyyn pohjautuen.

Täyttäisittekö vielä tämän täydentävän kyselylomakkeen liittyen alle kolme vuotiaiden lasten päivähoiton aloitukseen Paavolan päiväkodissa. Kattavien vastauksien avulla pyrimme saamaan opinnäytetyön tutkimuksesta mahdollisimman laadukkaan.

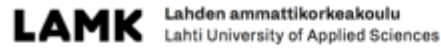
Toivoisimme teidän vastaavan kyselyymme viimeistään **perjantai iltapäivään 22.9.** mennessä. Kyselyt voitte palauttaa Suvi Heikkilälle.

Kiitos teille jo toistamiseen! ☺

Yhteistyöterveisin

Viivi-Maria Leskinen	viivi.leskinen@student.lamk.fi
Jasmin Nissilä	jasmin.nissila@student.lamk.fi
Ella Väärälä	ella.varrala@student.lamk.fi

Liite 6. Kyselylomake vanhemmille

Kyselylomake

1. Minkä ikäinen lapsenne oli aloittaessaan päivähoiton?

_____ vuotta ja _____ kuukautta

2. Onko lapsenne ollut ennen päivähoiton aloittamista jossakin muussa hoidossa?

Kyllä

Ei

3. Kuinka koette seuraavien väittämien toteutuneen teidän kohdalla päivähoiton aloitukseen liittyen? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. (Asteikko: 1= täysin samaa mieltä, 2=jokseenkin samaa mieltä, 3=jokseenkin eri mieltä, 4= täysin eri mieltä)

Päivähoidon aloituksen yhteydessä pystyimme kertomaan odotuksistamme päivähoitoon liittyen 1 2 3 4

Aloituskeskustelussa saimme tarvittavat tiedot päivähoitoon liittyen 1 2 3 4
Mielestänne tarpeelliset tiedot, mitkä: _____

Tapaamme toimia vanhempina kunnioitettiin ja tulimme kohdatuiksi tasavertaisina kasvattajina 1 2 3 4

Toiveitamme kuultiin päivähoiton aloituksen suhteen 1 2 3 4

Päivähoidon työntekijöillä oli kanssamme yhteinen näkemys lapsemme kasvatuksen suhteen 1 2 3 4

Lapsemme reagoi päivähoiton aloituksen tuomiin muutoksiin näkyvästi 1 2 3 4
Miten: _____

Lapsi kiintyi erityisesti tiettyyn päivähoiton työntekijään hoidon aloitusvaiheessa 1 2 3 4

5. Edelsikö päivähoiton aloitusta tutustumiskäynti tai -jakso? Paljonko sille oli varattu aikaa ja oliko aika riittävä?

---

6. Joissakin päiväkodeissa on olemassa käytänte, jossa päivähoiton aloitukseen liittyvä ensitapaaminen toteutetaan työntekijän vierailulla perheen kotona, lapselle luontaisessa ympäristössä. Olisitteko kaivanneet kyseistä käytännettä tukemaan päivähoiton aloitusvaihetta ja yhteistyön muodostumista? Ja millaisena olisitte sen kokeneet?

---

7. Joissakin päiväkodeissa on olemassa käytänte, jossa lapselle nimetään oma vastuuikäinen, joka luo vahvimman vuorovaikutussuhteen lapseen sekä on vastuussa perheen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Olisitteko kaivanneet päivähoiton aloitusvaiheessa lapsellenne nimettyä vastuuikäistä?

---

8. Mitkä tekijät mielestänne vaikuttavat siihen, että luottamuksellinen ja avoin suhde työntekijöiden kanssa syntyy?

---

9. Miten kehittäisitte kokemianne päivähoiton aloituskäytäntöjä?

Kiitos vastauksistanne! ☺

Liite 7. Kyselylomake vanhemmille englanniksi

Questionnaire

1. How old was your child at the time he/she started going to the nursery?

_____ years and _____ months

2. Has your child taken part in any other forms of daycare before starting a nursery?

Yes

No

3. How do you feel the next options apply to you about starting the nursery? Circle the best option. (Scale: 1 agree a lot, 2 agree a bit, 3 disagree a bit & 4 disagree)

At the start of the nursery, we were able to tell
about our expectations related to the nursery 1 2 3 4

We got the required information related to the nursery
at the parent orientation discussion 1 2 3 4
Required information according to us: _____

The way of our parenting were honored
and we were equal pedagogues with the nursery workers 1 2 3 4

Our wishes about the start of the nursery were noticed 1 2 3 4

Nursery workers had the same vision related
to the upbringing our child 1 2 3 4

Our child responded clearly to the changes,
that starting of the nursery brought out
How: _____

Our child became attached to particular worker
at the beginning of the nursery 1 2 3 4

5. Were there any excursions before starting the nursery? How much time was allocated to it? Was that sufficient?

---

6. Some kindergartens have a policy, where every child has a named responsibility grown-up, which creates the strongest relationship to the child and to his/her family. This worker would be responsible for the work between nursery and parents. Would you have liked that if your child would have had a named responsibility grown-up?

---

7. Some kindergartens have a policy, where the nursery workers and the new family will meet for the first time in the family's home - in a natural environment for the child. Would you have missed this policy to support the start of the nursery and to help forming a good relationship between workers and parents? How would you have experienced it?

---

8. Which factors affect to that confidential and open relationship between parents and workers is formed?

---

9. How would you improve Paavola daycare's policy related to the start of the nursery?

Thank you for your answers! ☺

Liite 8. Kyselylomake 1. työntekijöille

Kyselylomake

1. Onko tämänhetkiset aloituskäytänteet mielestänne riittävät? Mikäli vastasitte 'ei', mitä kehitettävää niissä mielestänne olisi?

Kyllä

Ei

---

2. Olisiko mielestänne omahoitajuus tärkeä osa lapsen päivähoidon aloitusta? Miksi?

Kyllä

Ei

---

3. Mitä mieltä olette kotikäynneistä osana päivähoidon aloituskäytänteitä?

---

4. Millainen on mielestänne lapsen kannalta hyvä päivähoidon aloitus?

---

5. Mitkä asiat ovat teidän mielestänne tärkeitä lapsen päivähoidon aloituksessa?

---

6. Miten edesautatte luottamuksellisen yhteistyösuhteen syntymistä asiakasperheisiin?

---

7. Kuinka paljon vanhemman ja lapsen tutustumiskäynteihin ja -jaksoon olisi hyvä työntekijän näkökulmasta varata aikaa?

Liite 9. Kyselylomake 2. työntekijöille

Kyselylomake

1. Millaiset ovat tämän hetkiset aloituskäytänteet ryhmässasi? Kuvaile lyhyesti.

---

2. Ovatko aloituskäytänteet alle kolmevuotiaiden ryhmässä yhtenäiset? Mikäli vastasitte "Ei", tulisiko niitä mielestänne yhtenäistää?

Kyllä

Ei

---

3. Millaisin keinoin tuette lapsen ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta päivähoiton aloitusvaiheessa?

---

4. Kuinka lapsen reagointi päivähoiton aloituksen tuomiin muutoksiin voi näkyä päivähoiton arjessa? Kuinka tuette lasta päivähoitoon sopeutumisessa?

---

5. Koetteko työntekijöinä, että teille on annettu riittävät ja selkeät ohjeistukset uuden perheen vastaanottamiseen?

---

6. Koetteko työntekijöinä, että tarvittavat materiaalit (lomakkeet, tiedotteet ym.) ovat tarpeisiin vastaavat ja helposti saatavilla olevat?

---

7. Jos saisit vapaat kädet kehittää Paavolan päiväkodin aloituskäytänteitä, millaisiin muutoksiin pyrkisit ja mitä asioita ottaisit huomioon?

Liite 10. Muistilista työntekijöille

Päivähoidon aloitus Paavolan päiväkodissa

Lapsen nimi
Lapsen hoitoryhmä
Lapsen vastaanottaja
Hoidon aloituspäivämäärä

<p>Työntekijän muistilista</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ryhmän työntekijät ☐ Ryhmän toiminta ☐ Ryhmätilat ☐ Yhteystiedot ryhmään ja päiväkodin johtajalle ☐ Hoitoajat ☐ Hoitoaikojen toimittaminen ☐ Loma-ajat ☐ Varahoitopaikka ☐ Lapsen poissaolojen ilmoittaminen ☐ Lapsen varahakija/-hakijat ☐ Tiedottaminen ☐ Lapsen sairastuessa ☐ Aamu- ja iltahoito ☐ Ruokailut ☐ Nukkuminen ☐ Varusteet ☐ Uskonto ja elämäkatsomus ☐ Varhaiskasvatussuunnitelma ☐ Päivähoitomaksut ☐ Moniammatillinen yhteistyö ☐ Vakuutukset ☐ Salassapitovelvollisuus ☐ Tarvittavat lomakkeet <ul style="list-style-type: none"> o palvelusopimus o huoltajan hakemus varhaiskasvatuksen laajuudesta o perustietolomake o päivähoitomaksun alennus- tai vapautusanomus o tulokset päivähoitomaksun määrittämistä varten o lomake eri kieli- ja kulttuuritaustaisille perheille o lapsen lääkkehoidon suunnitelma päivähoitossa

Liite 11. Pienten polku Paavolan päiväkotiin

Pienten polku Paavolan päiväkotiin

Lapsiryhmät

Paavolan päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää; Mukulamäki (alle 3-vuotiaat), Usvalaakso (alle 3-vuotiaat), Menninkäiset (3-6-vuotiaat), Aurinkorinne (3-6-vuotiaat), Metsola (3-6-vuotiaat), Päivänsäteet (3-6-vuotiaat) sekä Ahonlaita (6-vuotiaat). Hoitopaikkoja päiväkodissa on 137. Varhaiskasvatuksen opettajia ja hoitajia on yhteensä 29. Talossa työskentelee myös päiväkodin johtajat sekä avustavaa henkilöstöä.

Talon aukioloaika ja loma-ajat

Paavolan päiväkotia on ilta- ja viikonloppuhoitoa tarjoava päiväkotia. Paavolan päiväkotia tarjoaa hoitoa klo 5.00-23 välisenä aikana päivittäin. Usvalaakson ja Aurinkorinteen ryhmät toimivat klo 5-23, muut ryhmät 6.00-18.00.

Kesäpäivystyksen aikaan useampi päiväkotia toimii saman päiväkodin tiloissa. Joulua ja juhannusta lukuun ottamatta Paavolan päiväkotia on avoinna myös loma-aikoina. Mikäli Paavolan päiväkotia on kiinni, lapselle järjestetään tarvittaessa varahoitopaikka toisesta päiväkodista. Paavolan päiväkodin lasten varahoitopaikkana toimii vuoroa tarjoavat Kaarikadun ja Aurinkorinteen päiväkodit.

Hoitoajat

Hoitoajat tulee ilmoittaa edellisen viikon keskiviikkoon mennessä. Hoitoajat tulee toimittaa paperilla tai tekstiviestillä ryhmän puhelinnumeroon. Lapsen hoitoaika on vanhempien työaika ja työmatkaan kuluva aika. Hoitoaikojen toimittaminen ajallaan on hyvin tärkeää, sillä niiden perusteella suunnitellaan muun muassa työntekijöiden työvuorot. Täten varmistetaan, että ryhmässä on riittävästi työntekijöitä.

Hoitomaksut

Päivähoitomaksu määräytyy perheen koon sekä bruttotulojen mukaan. Lisätietoa päivähoitomaksuista: <https://www.lahti.fi/palvelut/varhaiskasvatus/paivahoidon-maksut>

Tiedottaminen

Tärkeät tiedotteet löytyvät ryhmätilojen eteisen ilmoitustaululta sekä Muksunetistä. Näiden lisäksi tiedotteita jaetaan erikseen koteihin lasten lokeropaikkojen kautta.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissa tehdään jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Vasu-työskentely aloitetaan syksyisin ja väliarviointia tehdään tarvittaessa.

Alle kolmevuotiaan lapsen päivähoiton aloitus

Lapsen siirtyminen päivähoitoon on koko perheelle merkittävä elämänmuutos. Muutokseen valmistautuminen vaatii suunnitelmallisuutta ja hyvää yhteistyötä kasvattajien välillä. Vanhempien osallistuminen aloituksen suunnitteluun nähdään lapsen sopeutumista edistävänä tekijänä. Yhteistyössä rakennettu siirtymä on keskeinen tekijä päivähoiton aloitusvaiheessa. Vanhempien asiantuntemus omasta lapsesta sekä työntekijöiden ammatillinen näkemys yhdistyvät, mikä mahdollistaa lapselle mahdollisimman pehmeän laskun päivähoiton aloitukseen. Päivähoidon aloituksen tueksi on kehitetty erilaisia pedagogisia työtapoja, joita ovat muun muassa aloituskeskustelu, tutustumiskäynti ja tutustumisjakso. Tutustumisjakson ajankohta ja sisältö suunnitellaan yhdessä perheen kanssa. Hyvän yhteistyön ansiosta vanhemmat pystyvät turvallisemmin jättämään lapsensa päivähoitoon ja myös lapsi irtautuu luontevammin vanhemmistaan päivän ajaksi.

Tutustumisjakson merkitys

Ennen päivähoiton aloitusta suositellaan pienten lasten kohdalla pitkää tutustumisjaksoa, sillä se voi helpottaa erotilanteita. Keskustelu tulevasta erosta ja ikävästä voi helpottaa lapsen päivähoitoon jäämistä. Pienen lapsen kohdalla, jonka kanssa keskustelu on vielä vähäistä, on pitkä tutustumisjakso tulevaan päivähoitopaikkaan erityisen tärkeä. Sopivan tutustumisjakson pituus on keskimäärin noin kaksi viikkoa. Tässä ajassa turvallinen suhde uuteen aikuiseseen on mahdollista syntyä.

Tutustumisvaiheessa olennaista on vanhempien mukanaolo. Se mahdollistaa kasvattajien välille luottamuksen rakentumisen, joka heijastuu myös lapselle. Lisäksi tutustumisjakso antaa työntekijälle paremmat edellytykset lapsen tunteiden tulkitsemisen oppimiseen ja sitä kautta lapsen eroahdistuksen ja stressin helpottamiseen sekä kiintymyssuhteiden ylläpitämiseen. Kahden viikon pituinen tutustumisjakso ei tarkoita sitä, että perheen täytyisi vierailla päiväkodissa päivittäin, vaan silloin tällöin kahden viikon aikana. Jokainen perhe sopii yhdessä päiväkodin työntekijöiden kanssa heidän tarpeitaan vastaavan pituisen tutustumisjakson. Tutustumisjaksolla halutaan mahdollistaa lapsen tutustuminen uuteen ympäristöön ja turvallisen suhteen luominen työntekijöihin, samalla kun he vähitellen totuttelevat vanhemman lähtöön ja väliaikaiseen poissaoloon.

"Kerro rohkeasti tunteistasi ja huolistasi työntekijöille. Muista, että voit aina soittaa ikävän tullessa."

USVALAAKSO

Usvalaakso on ilta- ja viikonloppuhoitoa tarjoava päiväkotijoukko, joka toimii klo 5-23 välillä. Ryhmän ovi lukitaan arkisin klo 17.30, jonka jälkeen kulku ryhmään tapahtuu Työmiehenkadun puoleisen oven kautta summerilla. Viikonloppuisin ovet ovat aina lukossa.

Usvalaakson puhelinnumero on: 044 416 2665

Aurinkorinteen (ilta- ja viikonloppuhoito) puhelinnumero on: 050 539 1603

Ryhmässä työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja viisi varhaiskasvatuksen hoitajaa.

Tarjoamme myös iltahoidossa pedagogista toimintaa.

Ryhmän lelupäivä on joka maanantai. Tällöin lapsi voi tuoda yhden nimikoidun lelun päiväkotiin.

Toivoisimme, että ennen päivähoiton aloitusta kotona harjoiteltaisiin uuteen päivärytmiin siirtymistä. Tämä helpottaisi lapsen sopeutumista muutokseen.

MUKULAMÄKI

Mukulamäki on päivähoitoryhmä, joka on auki klo 6.30-18.00. Mikäli lapsesi hoidon tarve jatkuu klo 18.00 jälkeen, jatkuu hoito Aurinkorinteen ryhmässä. Käynti Aurinkorinteen ryhmään on Työmiehenkadun puolelta summeria soittaen.

Mukulamäen puhelinnumero on: 044 416 3366

Aurinkorinteen (ilta- ja viikonloppuhoito) puhelinnumero on: 050 539 1603

Ryhmässä työskentelee yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen hoitajaa.

Toivoisimme, että ennen päivähoiton aloitusta kotona harjoiteltaisiin uuteen päivärutiiniin siirtymistä. Tämä helpottaisi lapsen sopeutumista muutokseen.

AIKA	TEKEMINEN	KUVA
8.00	AAMUPALA	
8.30	LEIKKIÄ	
9.30	ULKOILU	
10.30	LASTENKOKOUS	
10.45	LÖUNAS	
11.30	PÄIVÄUNET	
14.00	VÄLIPALA	
15.00	LEIKKIÄ JA ULKOILUA	
17.00	PÄIVÄLLINEN TAI VÄLIPALA	
17.45	LEIKKIÄ JA LASTENOHJELMIA	
19.30	ILTAPALA	
20.00	RAUHALLISET LEIKIT	
	KOTIINLÄHTÖ	

Varusteet

Muistathan nimikoida lapsesi kaikki vaatteet ja jalkineet. Tuothan lapselle riittävästi varavaatteita, jotka säilytetään lapsen omassa repussa. Ulkoilemme säällä kuin säällä, joten lapsella on syytä olla hyvät kuravaatteet; sadetakki, sadehousut, kumisaappaat ja kurarukkaset. Toivomme vaippaikäisille lapsillenne päiväkotiin vain teippivaippoja. Lisäksi lapselle on hyvä tuoda päiväkotiin harja ja ihorasva tarvittaessa. Lapsella tulee olla päiväkodilla sisätossut/-kengät. Tarkistathan varusteiden sopivuuden, ja päivittäkää repun sisältö säännöllisesti.

Ruokailu, allergiat

Aamupala on tarjolla klo 8.00. Lounas tarjoillaan klo 10.45 ja välipala klo 14.00. Päivällinen tarjoillaan iltahoidossa klo 17.00 ja iltapala klo 19.30. Lapset, jotka haetaan klo 17.15 mennessä, saavat pienen välipalan vanhempia odotellessa.

Kerrothan lapsesi allergioista heti hoitosuhteen alussa. Vanhempien tulee perehdyttää työntekijät lapsen allergioihin. Erityisruokavaliota varten vanhempien tulee toimittaa neuvolasta saatava todistus päiväkodin keittiölle. Mikäli lapsen ruokailutottumuksiin muuta huomioitavaa, tulee asia ottaa esille aloituskeskusteluissa.

Sairaudet, lääkkeiden antaminen

Vanhemman tehtävänä on perehdyttää työntekijät lapsen sairauksiin ja lääkkeiden antoon. Jos sairauteen on määrätty lääkehoitoa, tehdään lapselle erillinen lääkehoitosuunnitelma. Päiväkodissa annetaan vain lääkärin määräämiä lääkkeitä.

Uni

Nukumme ja lepäämme päivisin klo 11.30-14.00 välillä. Lepohetkelle saa tuoda oman unilelun. Olisi hyvä, jos unilelu olisi sellainen, jonka voisi jättää päiväkotiin lapsen omaan sänkyyn. Kerrothan lapsesi nukkumistottumuksista heti hoitosuhteen alussa. Työntekijöiden on tärkeä tietää, kuinka hyvin lapsesi nukkuu, ja nukkuuko lapsi esimerkiksi pinnasängyssä, rattaissa vai pelkästään sylissä. Toivomuksena olisi, että lapsi totuttelisi nukkumaan sängyssä ennen hoidon aloitusta.

Uskonto/elämäkatsomus

Päiväkodissamme ei ole erillistä uskonnon- tai elämäkatsomuksen opetusta. Huomioimme ja vietämme kuitenkin toiminnassamme erilaisia juhlapyhiä kuten joulua ja pääsiäistä.

Lapsen tuonti ja haku

Lapsi tulee saattaa aamuisin ryhmään asti. Lasta hakiessa vanhemman tulee ilmoittaa selkeästi lapsen lähdöstä ryhmän työntekijälle. Muistakaa aina sulkea päiväkodin portti. Turvallisuussyistä vain aikuinen saa avata ja sulkea portin.

Toivomme, että lapsen tuontitilanteissa vanhemmat kertoisivat työntekijöille aamun tai päivän tapahtumista, joilla voi olla vaikutusta lapsen käytökseen.

Jos lasta hakee poikkeuksellisesti joku muu kuin lapsen vanhemmat, siitä on ilmoitettava etukäteen. Ilmoittakaa asiasta aina henkilökohtaisesti työntekijöille, kun tuotte tai haette lasta.

Sairaana lapsen paikka ei ole päiväkodissa. Ilmoitathan aina heti aamusta, jos lapsesi on kipeä.

Vakuutukset

Lahden kaupunki on vakuuttanut kaikki päivähoidon lapset tapaturmien varalta. Vakuutus on voimassa koko hoitopäivän ajan.

Syntymäpäivät

Päiväkodilla juhlitaan lapsen syntymäpäiviä omissa ryhmissä. Syntymäpäiväjuhlien yhteydessä saa halutessaan tuoda jotain pientä tarjottavaa, kuten keksejä. Itsetehtyjä tarjoiltavia ei saa tuoda. Päiväkoti suosii kuitenkin terveellisiä vaihtoehtoja.

Muuta

Muistathan ilmoittaa arkenne liittyvistä muutoksista, joilla voi olla vaikutusta myös päivähoitoon. Näitä asioita voivat esimerkiksi olla osoite-, puhelinnumero-, työpaikka ja perhesuhteiden muutokset.

Lapsen reagoiminen muutokseen

Lapsen reagoiminen päivähoiton aloitukseen on yksilöllistä ja se näyttäytyy lasten välillä eri tavoin. Lapsen stressitekijöiden tunnistaminen ja tiedostaminen antavat työntekijöille ja vanhemmille mahdollisuuden auttaa lasta päivähoiton aloitukseen liittyvän stressin käsittelyssä. Hoitoonmuutostilanteessa on oleellista, että vanhempi saattaa lapsen leikkiin, sanoittaa omaa lähtöään ja luovuttaa lapsen työntekijälle niin, ettei lapselta lähdetä salaa. Viestintä tulisi pitää avoimena, jossa lapselle kerrotaan, mihin vanhempi lähtee ja milloin hän palaa hakemaan lasta. Jos lapsi jää harmissaan hoitoon, päiväkodin työntekijä lohduttaa, tarjoaa sylin ja varmistaa lapsen fyysisen turvallisuuden. Vanhemmalle voidaan vilkuttaa yhdessä ikkunasta, jonka jälkeen mietitään yhdessä mieluisaa tekemistä. Pahan paikan tullen voidaan vanhempaan ottaa yhteyttä hoitopäivän aikana.

Sopeutumiseen vaikuttavia tekijöitä:

- ikä
- aiemmat hoitokokemukset ja erot vanhemmista
- hoitopäivän pituus
- temperamentti
- perheen elämäntilanne
- vanhempien luottamus työntekijöihin

Tavallisimpia eroahdistukseen liittyviä reaktioita:

- suru
- vetäytyminen
- kiukku tuonti- ja hakutilanteissa
- ripustautuminen
- itkuisuus
- syömis- ja nukahtamisvaikeudet
- avuttomuuden tunteen purkaminen lyömällä tai puremalla
- väsymys
- varautuneisuus ja vanhempien läsnäolon tarkkailu

Moniammatillinen yhteistyö

Työskentelemme tarvittaessa moniammatillisesti eri tahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen alueellinen erityisopettaja Sinikka Kinnunen toimii talossamme aktiivisesti. Ryhmiä konsultoi tarvittaessa myös päivähoiton psykologi Marianne Hautala. Muita talomme yhteistyötahoja ovat neuvola, perheneuvola ja lapsiperheiden sosiaalipalvelut. Perheneuvolan kautta löytyvät monet yleisimmät palvelut, kuten puhe- ja toimintaterapia.

Varhaiskasvatuksen alueellinen erityisopettaja Sinikka Kinnunen, p. 0503985480, sinikka.kinnunen@lahti.fi

Päivähoidon psykologi Marianne Hautala, p. 0444164076, marianne.hautala@lahti.fi

Päijät-Hämeen perheneuvola, p. 03 818 37 00 (vaihte ja toimisto), Kauppakeskus Trio, Aleksanterinkatu 18 A, 4-5. krs., 15140 Lahti

Lapsiperhepalvelujen ohjaus ja neuvonta, p. 044 416 44 07, arkisin 9-15

Lastensuojelun päivystysnumero, p. 050 398 7610, arkisin 8-15

"Lisätietoa saat halutessasi päiväkodin työntekijöiltä!"

Lähteet

Brooker, L. 2008. Supporting transitions in the early years. Great Britain: Open University Press.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2017. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa E. Hujala, E. & Turja, L. 2017. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 78-94.

Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. 2013. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen haasteena. Teoksessa Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.) Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. Raportit ja selvitykset 2013:17. Helsinki: Opetushallitus, 53-54.

Rissanen, M. 2014. "ALKU MENIKIN TODELLA LOISTAVASTI". Vanhempien huolet lapsen päivähoidon aloituksessa. Kandidaatintutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos.

Salminen, E. & Tynninen, K. 2013. Omahoitajana päiväkodissa: omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Saarijärvi: Pedtieto Oy.

Yhteystiedot

Päiväkodin yhteystiedot:

Paavolan päiväkoti

Työmiehenkatu 1

15140 Lahti

Johtaja Minna Halme 050 398 5476, minna.halme@lahti.fi

Varajohtaja Suvi Heikkilä 044 416 4597, suvi.heikkila@lahti.fi

Mukulamäki 044 416 3366

Usvalaakso 044 416 2665

Menninkäiset 044 416 2915

Aurinkorinne 050 539 1603

Metsola 044 716 1989

Päivänsäteet 044 416 4440

Ahonlaita 050 398 5281

